

ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Π.Μ.Σ. ΣΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ, ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Διπλωματική Εργασία

ΟΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΜΕΤΑΞΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΗΛΙΑΔΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Επιβλέπων Καθηγητής:

Καραγιώργος Θεοφάνης

Θεσσαλονίκη, Αύγουστος 2022

Ευχαριστίες

Με την παρούσα διπλωματική εργασία, ολοκληρώνονται οι σπουδές μου στο Μεταπτυχιακό πάνω στη Φορολογική Λογιστική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων του Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Η εργασία αυτή πραγματοποιήθηκε υπό την επίβλεψη και καθοδήγηση του κ. Θεοφάνη Καραγιώργου, Καθηγητή του Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, χάρη στον οποίο πορεύτηκα και εξελίχθηκα καθ' όλο το κρίσιμο αυτό διάστημα των μεταπτυχιακών μου σπουδών.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω την οικογένειά μου καθώς και τους κοντινούς μου ανθρώπους, για την υπομονή, την κατανόηση και τη συμπαράσταση που μου έδειξαν, αποδεικνύοντάς μου έμπρακτα πως η πρόοδος και η προσωπική μου ανέλιξη είναι υψίστης σημασίας και γι' αυτούς.

Περίληψη

Η ελεγκτική ως επιστήμη άρχισε να εμφανίζεται ήδη πριν από το 1840 με τις δραστηριότητες των ελεγκτών να είναι βέβαια περιορισμένες. Με την πάροδο του χρόνου, την αύξηση των επιχειρήσεων καθώς και την εξέλιξη της τεχνολογίας, η ελεγκτική αλλά και ο ελεγκτής απέκτησαν έναν πιο ουσιώδη ρόλο στη σωστή και αποτελεσματική λειτουργία των επιχειρήσεων. Σημαντική θέση στο γεγονός αυτό διαδραματίζει και ο εσωτερικός έλεγχος για τον έγκαιρο εντοπισμό σφαλμάτων και απάτης, καθώς και για την καθοδήγηση της διοίκησης για βελτίωση του συστήματος λειτουργίας της και την αποφυγή μελλοντικών προβλημάτων. Κάποια από τα «σφάλματα» που εντοπίζονται κατά τους ελέγχους που πραγματοποιούνται στα βιβλία των επιχειρήσεων τόσο σε Ελληνικό όσο και σε Διεθνές επίπεδο, είναι οι διαφορές από την καταχώρηση συναλλαγών που έχουν γίνει αλλά δεν αναγνωρίζονται προς έκπτωση στα ακαθάριστα κέρδη της επιχείρησης βάση των καθορισμένων νόμων και προϋποθέσεων. Ωστόσο, εντοπίζονται σε πολλές περιπτώσεις σφάλματα που γίνονται εκούσια και συνιστούν απάτη. Απάτη και διαφθορά υπάρχει διεθνώς, και, όπως είναι εύλογο, σε κάποιες χώρες σε μεγάλο επίπεδο και σε άλλες σε μικρότερο, ενώ τα τελευταία χρόνια έχουν ανακαλυφθεί πολλά σκάνδαλα παράνομων δραστηριοτήτων, γεγονός φυσικά που παρατηρείται όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στον υπόλοιπο κόσμο. Η καταπολέμηση της διαφθοράς με κάθε μέσο αποτελεί σοβαρό πρόβλημα στην ομαλή λειτουργία του οικονομικού συστήματος, αλλά και γενικότερα, καθιστώντας επιτακτική την ανάγκη αξιοποίησης του συστήματος εσωτερικού ελέγχου δίνοντας έτσι κίνητρα για αποτελεσματικότερους ελέγχους, αλλά και καθιστώντας εξίσου χρήσιμα όλα τα εργαλεία που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία για ανταλλαγή δεδομένων. Με αυτόν τον τρόπο η διαδικασία εντοπισμού της απάτης γίνεται αναμφίβολα ευκολότερη και ο έλεγχος με τη σειρά του καταλαμβάνει ισχυρότερη θέση στην οικονομική – και όχι μόνον- ζωή παγκοσμίως.

Abstract

Auditing began to appear as far back as 1840 with the activities of auditors being of course limited. In the course of time, with the rise in businesses as well as the advancement in technology, the auditing and the auditor gained a more essential role in the correct and efficient operation of businesses. Important role in this also plays the internal auditing for the early detection of errors and fraud, as well as the guidance of management for the improvement of the operational system and the avoidance of future problems. Some of the “errors” that are detected during the auditing in the accounts of businesses in a national and an international level are the differences in the transactions records that have been done but are not recognized as a deduction from the gross income of a business according to the set laws and conditions. However, in many cases errors are detected which are made intentionally and constitute fraud. Fraud and corruption are present worldwide and reasonably they exist on a bigger or smaller scale, while in recent years many scandals of illegal activities have been discovered, which is something observed not only in Greece but also in the rest of the world. The fight against corruption by any means constitutes a serious problem in the orderly operation of the economic system making the need of using the internal auditing system imperative and in this way they give motives for more effective auditing and they make all the tools for data exchange that technology has to offer equally useful. As a result, the process of fraud detection becomes undoubtedly easier and auditing holds a stronger position in the economic and social life globally.

Πίνακας Περιεχομένων

Ευχαριστίες	2
Περίληψη	3
Abstract	4
Πίνακας Περιεχομένων	5
Πίνακας Εικόνων	6
Πίνακας Διαγραμμάτων	6
Εισαγωγή.....	7
Κεφάλαιο 1 ^ο . Η Ελεγκτική	8
1.1 Ιστορία	8
1.2 Ορισμός.....	11
1.3 Σκοποί Ελέγχου.....	12
1.4 Βασικά Χαρακτηριστικά Ελέγχου	13
1.5 Είδη Ελέγχων	14
1.6 Τεχνικές και Εργαλεία Ελέγχου	16
1.7 Διαδικασία.....	17
1.8 Ο Ελεγκτής.....	19
1.9 Χαρακτηριστικά και ιδιότητες του Ελεγκτή	19
1.10 Τύποι ελεγκτών	21
Κεφάλαιο 2 ^ο Εσωτερικός Έλεγχος.....	22
2.1 Ορισμός.....	22
2.2 Στόχοι Εσωτερικού Ελέγχου	23
2.3 Πρότυπα Συμπεριφοράς Εσωτερικού Ελέγχου	23
2.4 Πλεονεκτήματα και Οφέλη Εσωτερικού Ελέγχου	24
Κεφάλαιο 3 ^ο Λογιστικές Διαφορές στην Ελλάδα	26
3.1 Ορισμός.....	26
3.2 Εκπιπόμενες Δαπάνες.....	26
3.2.1 Προϋπόθεση Πραγματοποίησης Δαπάνης	27
3.2.2 Προϋπόθεση Αντιστοίχισης Δαπάνης.....	27
3.2.3 Προϋπόθεση Εγγραφής Δαπάνης.....	28
3.3 Μη Εκπιπόμενες Δαπάνες	28
3.4 Λογιστική-Φορολογική Βάση	31
3.5 Φορολογική Αναμόρφωση.....	32
3.6 Παράδειγμα	38
Κεφάλαιο 4 ^ο Εσωτερικός έλεγχος σε Διεθνές Περιβάλλον	39
4.1 Εισαγωγή.....	39
4.2 Έλεγχος Δαπανών	39

4.3 Μέθοδοι Ελέγχου	40
4.4 Είδη Δαπανών	41
Κεφάλαιο 5° Διαφθορά σε Ελληνικό και Διεθνές Περιβάλλον.....	44
5.1 Εισαγωγή.....	44
5.2. Λόγοι Διαφθοράς	45
5.3 Τύποι Διαφθοράς.....	46
5.3.1 Δωροδοκία.....	47
5.3.2 Απάτη	48
5.4 Δείκτες Διαφθοράς σε Ελλάδα και Εξωτερικό	49
5.5 Πρόληψη Διαφθοράς.....	52
5.5.1 Ελλάδα	52
5.5.2 Ευρώπη.....	53
5.5.3 Διεθνές	56
5.6. Εντοπισμός και Καταπολέμηση της Διαφθοράς	57
5.7 Η σημασία του ελεγκτή στην αντιμετώπιση της διαφθοράς.....	63
Κεφάλαιο 6° Συμπεράσματα	64
Κεφάλαιο 7° Επίλογος.....	66
Βιβλιογραφία.....	67
Συγγράμματα.....	67
Διαδικτυακές Πηγές	67

Πίνακας Εικόνων

Εικόνα 1. ΠΙΝΑΚΑΣ Ε' Εντύπου Ε3	34
Εικόνα 2. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤ' Εντύπου Ε3	35
Εικόνα 3. ΠΙΝΑΚΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗΣ Εντύπου Ν.....	35
Εικόνα 4. Κατάταξη των χωρών βάσει του δείκτη αντίληψης της διαφθοράς (Corruption Perception Index) για το 2021	51
Εικόνα 5. Η εξέλιξη του Ελέγχου διαφθοράς στις χώρες τα τελευταία 10 χρόνια	51
Εικόνα 6. Τα 165 μέλη του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης.....	62

Πίνακας Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1. Η πορεία του Δείκτη αντίληψης της διαφθοράς από το 2012 έως 2021 σε Δανία, Βέλγιο, Καναδά, Ελλάδα, Σερβία, Ταϊλάνδη και Βενεζουέλα.....	52
--	----

Εισαγωγή

Σκοπός της παρούσας Διπλωματικής εργασίας με Τίτλο «Οι Λογιστικές Διαφορές και αντιμετώπιση του Εσωτερικού Ελέγχου μεταξύ Διεθνούς και Ελληνικού περιβάλλοντος» είναι η μελέτη των λογιστικών διαφορών, της Φορολογικής απάτης και της Διαφθοράς, καθώς και η αντιμετώπισή τους στον Ελληνικό και Διεθνή χώρο.

Πιο συγκεκριμένα οι βασικοί πυλώνες στους οποίους θεμελιώνεται η παρούσα διπλωματική εργασία είναι εξής πέντε:

1. Η Ελεγκτική
2. Εσωτερικός Έλεγχος
3. Λογιστικές Διαφορές στην Ελλάδα
4. Εσωτερικός Έλεγχος σε Διεθνές Περιβάλλον
5. Διαφθορά σε Ελληνικό και Διεθνές Περιβάλλον

Στην πρώτη ενότητα της διπλωματικής γίνεται ουσιαστικά προσπάθεια να αναλυθεί η Ελεγκτική ως Επιστήμη με ιδιαίτερη έμφαση στα βασικά στοιχεία της ελεγκτικής αλλά και του ελεγκτή που διενεργεί τους ελέγχους.

Στη συνέχεια έμφαση δίνεται στον Εσωτερικό Έλεγχο, τις διαδικασίες που ακολουθούνται καθώς και τα πλεονεκτήματα που αποφέρει στην εκάστοτε οντότητα.

Στο επίκεντρο της τρίτης Ενότητας του συγκεκριμένου συγγράμματος είναι η ανάλυση των Λογιστικών Διαφορών βάση του Ελληνικού Νομοθετικού πλαισίου, ενώ ο πυρήνας της τέταρτης ενότητας είναι ο Εσωτερικός έλεγχος και οι δαπάνες Διεθνώς.

Ακολουθεί η ενότητα περί της Διαφθοράς, στην οποία παρουσιάζονται οι λόγοι που καθιστούν τη διαφθορά υπαρκτή, τα επίπεδα αλλά και την προσπάθεια καταπολέμησής της τόσο σε εθνικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.

Στο τελευταίο μέρος της εργασίας συνοψίζονται επιγραμματικά ορισμένα συμπεράσματα, τα οποία κατά την κρίση της συγγραφέως είναι άξια αναφοράς, ενώ στον επίλογο καταγράφονται για ακόμη μία φορά τα σημεία κλειδιά που χρησιμοποιήθηκαν καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας.

Είναι άξιο αναφοράς πως στο τέλος του παρόντος έργου αναγράφονται αναλυτικά οι πηγές και τα βοηθήματα, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για τη μελέτη και συγγραφή του συγκεκριμένου έργου, όπως άλλωστε οφείλει να συμβαίνει σε κάθε επιστημονικά τεκμηριωμένη δουλειά.

Κεφάλαιο 1^ο. Η Ελεγκτική

1.1 Ιστορία

Σύμφωνα με τους ιστορικούς, συστήματα καταγραφής δεδομένων εμφανίζονται το 4000 π.Χ. στην Εγγύς Ανατολή αλλά και σε δυναστεία της Κίνας το 1122-256 π.Χ. καθώς υπήρχε η ανάγκη της ορθής λογιστικής τήρησης των εσόδων και εξόδων αλλά και είσπραξης των φόρων. Η ανάγκη, ωστόσο, για έλεγχο εντοπίζεται σε δημόσια οικονομικά συστήματα στη Βαβυλωνία, στην Ελλάδα, στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία και άλλα κράτη της Ιταλίας, τα οποία ανέπτυξαν ένα λεπτομερές σύστημα απεικόνισης, ελέγχων και διασταυρώσεων της αξιοπιστίας των στοιχείων και συναλλαγών μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών, λόγω της ανησυχίας που υπήρχε για λογιστικά λάθη αλλά και για απάτες.

Αρχικά, οι λογιστικές εγγραφές αποτυπώνονταν χωρίς γράμματα και αριθμούς, όμως, με την ανάπτυξη του εμπορίου μεταξύ των διαφορετικών, τότε πληθυσμιακών φυλών, εξελίχθηκαν και οι λογιστικές εγγραφές, οι οποίες έγιναν πιο λεπτομερείς με σύμβολα, κινήσεις λογαριασμών και περισσότερες πληροφορίες. Αυτό είχε και ως επακόλουθο την ανάγκη ελέγχου της ορθότητάς τους, για την προστασία των συναλλασσόμενων και τη σωστή διαχείριση των χρηματικών διαθεσίμων.

Πιο συγκεκριμένα παραδείγματα των συστημάτων που εμφανίζονται να υπήρχαν είναι:

Οι Νινευίτες το 3000 π.Χ., οι οποίοι κατέγραφαν τις συναλλαγές σε πλάκες και είχαν θεσπισμένους εμπορικούς νόμους που καθόριζαν τον τρόπο που θα πραγματοποιούνταν οι συναλλαγές.

Στην αρχαία Αίγυπτο, οι γραφείς ήταν υπεύθυνοι για την καταγραφή των εμπορικών και λογιστικών εγγράφων, την εφαρμογή των νόμων, την είσπραξη των φόρων, τη διαχείριση των περιουσιών, τον έλεγχο και τη διαχείριση αλλά και επισήμανση των όσων οικονομικών είχαν προβεί σε κάποια παράβαση. Επιπλέον, έκαναν απογραφές πληθυσμού, συγκομιδών, πλούτου, αποθεμάτων και προβλέψεις για φόρους και έκτακτα έξοδα, όπως πλημμύρες του ποταμού Νείλου. Κρατούσαν αρχείο με έγγραφα συναλλαγών, συμβόλαια αγοραπωλησιών, διαθηκών και εκτελούσαν ελέγχους. Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία, οι γραφείς ήταν λογιστές, ελεγκτές και εκτιμητές της δημόσιας περιουσίας.

Στην αρχαία Αθήνα από την άλλη μεριά, υπήρχε ένα σύστημα παρακολούθησης και ελέγχου από ένα σώμα η συνέδριο λογιστών, που έλεγχε τα δημόσια οικονομικά της πόλης-κράτους. Το σώμα αυτό, είχε την ευθύνη του ελέγχου και της διαχείρισης του δημοσίου πλούτου, των χρηματικών υπόλογων του Δήμου, της καταχώρησης των εσόδων και εξόδων και όσοι εξ' αυτών παρανομούσαν οδηγούνταν ενώπιον της Δικαιοσύνης, ώστε να απολογηθούν.

Στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, οι ύπατοι ή κήνσορες ή ταμίες ήταν υπεύθυνοι των εσόδων και εξόδων και του δημόσιου θησαυρού. Είχε ένα ολοκληρωμένο σύστημα εσωτερικού ελέγχου, με τα καθήκοντα του καθενός χωρισμένα ανάλογα με την αρμοδιότητά του, όπως για παράδειγμα την είσπραξη εσόδων, την έγκριση κάποιας δαπάνης, τη διαχείριση μετρητών, την καταγραφή συναλλαγής, με όλες αυτές τις συναλλαγές να συνεπάγονται κατάλληλα δικαιολογητικά και συνεπώς να ελέγχονται. Επιπλέον, υπήρχε ένα αυστηρό σύστημα εξέτασης της περιουσίας και του εισοδήματος κάθε φορολογούμενου, καθώς υπήρχε η τάση της φοροαποφυγής.

Μετά το πέρασμα δύο αιώνων και καθώς οι επιχειρηματικές δραστηριότητες και συναλλαγές αυξήθηκαν τόσο σε μέγεθος όσο και σε πεδίο εφαρμογής και πολυπλοκότητας, προέκυψε η ανάγκη για μια ξεχωριστή λειτουργία, η οποία θα διασφάλιζε και θα επαλήθευε τις λογιστικές πληροφορίες που χρησιμοποιήθηκαν στη λήψη αποφάσεων από τη διοίκηση και τη σωστή διαχείριση και προστασία των περιουσιακών στοιχείων.

Η διοίκηση χρειαζόταν εξειδικευμένα μέσα αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας της λειτουργίας της επιχείρησης αλλά και των ενεργειών και καθηκόντων των υπαλλήλων της, με αποτέλεσμα περίπου στα τέλη του 20ού αιώνα, η εγκατάσταση μιας επίσημης λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου, στην οποία θα μπορούσαν να ανατεθούν αυτές οι αρμοδιότητες, να θεωρηθεί αναγκαία. Η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου είχε ως στόχο την προσεκτική συλλογή και ερμηνευτική αναφορά επιχειρηματικών γεγονότων που θα επέτρεπαν στη διοίκηση να παρακολουθεί σημαντικές επιχειρηματικές εξελίξεις, δραστηριότητες και αποτελέσματα, από τις πολλές διάφορες και ογκώδεις συναλλαγές που εκτελούνται.

Σύμφωνα με το έργο των Lee και Azham (2008) η ιστορία της ελεγκτικής μπορεί να χωριστεί σε 5 χρονολογικές περιόδους.

Πριν το 1840

Οι δραστηριότητες των ελεγκτών για τη συγκεκριμένη περίοδο ήταν περιορισμένες στο να εντοπίζουν απάτες, καθώς οι επιχειρήσεις που υπήρχαν δεν ήταν αρκετά δομημένες και, κατά συνέπεια, δεν υπήρχε κάποιο καθιερωμένο σύστημα εσωτερικού ελέγχου. Ο έλεγχος περιοριζόταν στη διενέργεια της λεπτομερούς επαλήθευσης της κάθε συναλλαγής και πρωταρχικός στόχος του εκάστοτε ελεγκτή ήταν η διαπίστωση της ειλικρίνειας των ατόμων που ήταν υπεύθυνα για τα οικονομικά των επιχειρήσεων.

1840-1920

Η βιομηχανική επανάσταση έπαιξε πολύ μεγάλο ρόλο στην επέκταση των επιχειρήσεων αλλά και στον όγκο των συναλλαγών με αποτέλεσμα ο ρόλος των ελεγκτών να λάβει πιο σημαντική διάσταση. Αυτή την περίοδο ψηφίστηκαν νόμοι περί διορισμών των ελεγκτών για ελέγχους σε εταιρίες και οι ελεγκτές πέρα από τον εντοπισμό της απάτης ως στόχο, είχαν ως βασικό τους καθήκον και τον εντοπισμό τεχνικών σφαλμάτων και την ανίχνευση σφαλμάτων Αρχής.

1920-1960

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, το μέγεθος των εταιριών αυξήθηκε και έτσι ο διαχωρισμός της ιδιοκτησίας και οι λειτουργίες της διαχείρισης τους, έγιναν πιο εμφανείς. Ο εσωτερικός έλεγχος των οργανισμών ξεκίνησε λόγω των εισροών κεφαλαίων στις εταιρίες από επενδυτές και της λειτουργίας των χρηματοπιστωτικών αγορών. Κύρια λειτουργία του ελέγχου ήταν να παρέχει αξιοπιστία στις οικονομικές καταστάσεις της επιχειρήσεις για τους μετόχους της. Επιπλέον, λόγω του μεγέθους των συναλλαγών που πραγματοποιούνταν κατά την περίοδο αυτή, ο έλεγχος επαλήθευσης κάθε συναλλαγής δεν ήταν πλέον πρακτικός, κι έτσι χρησιμοποιήθηκαν τεχνικές δειγματοληψίας στον έλεγχο. Ο έλεγχος επεκτάθηκε ενώ στοιχεία χρησιμοποιούνταν τόσο από εσωτερικές όσο και από εξωτερικές πηγές, καθώς και από την φυσική παρατήρηση εξωτερικών και άλλων στοιχείων πέραν αυτών που εμφανίζονταν στα βιβλία των επιχειρήσεων.

1960-1990

Όπως αναφέρθηκε και στην προηγούμενη περίοδο, λόγω του αυξημένου όγκου συναλλαγών των επιχειρήσεων και της πολυπλοκότητάς τους, ο έλεγχος κάθε συναλλαγής δεν ήταν τόσο πρακτικός, κι έτσι η εξάρτηση των ελεγκτών από ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου ολοένα και μεγάλωνε αποκτώντας μεγαλύτερη σημασία. Όταν το

σύστημα εσωτερικού ελέγχου ήταν αποτελεσματικό, οι ελεγκτές μείωναν τη διαδικασία της λεπτομερούς επαλήθευσης και τεκμηρίωσης των ελέγχων. Επιπλέον λόγω του υψηλού κόστους αξιολόγησης του συστήματος εσωτερικού ελέγχου πραγματοποιούνταν και έλεγχοι βάσει κινδύνων. Ο έλεγχος αυτός βασίζεται στην πραγματοποίηση ελέγχων αποκλειστικά σε τομείς, στους οποίους ήταν πιο πιθανό να εμφανιστούν σφάλματα και απάτες.

1990-σήμερα

Σε αυτήν την περίοδο όπου κυριαρχεί ο επιχειρηματικός κίνδυνος, αυξάνονται οι απαιτήσεις και οι ικανότητες που πρέπει να απαντώνται στο πρόσωπο ενός σύγχρονου ελεγκτή. Κυρίαρχος στόχος ενός ελέγχου πλέον είναι να προσδώσει αξιοπιστία σε χρηματοοικονομικές και μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες που παρέχονται από τη διοίκηση των εταιριών στις ετήσιες οικονομικές εκθέσεις. Επιπλέον, οι ελεγκτικές εταιρίες παρέχουν σε επιχειρήσεις συμβουλευτικές υπηρεσίες, όπου το ερευνητικό σκέλος του ελέγχου γίνεται ξεχωριστά. Τέλος, με την εξέλιξη της τεχνολογίας και τη χρήση υπολογιστών υιοθετούνται τεχνικές (Computer Assisted Audit Techniques CAATs), οι οποίες διευκολύνουν τις διαδικασίες εξαγωγής, ταξινόμησης και ανάλυσης δεδομένων για την πραγματοποίηση των ελέγχων.

1.2 Ορισμός

Η συνεχής μεγέθυνση και ανάπτυξη των επιχειρήσεων και οργανισμών οδήγησε στην ανάγκη για στενή παρακολούθηση των οικονομικών συναλλαγών και διαδικασιών τους στα πλαίσια άσκησης της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας. Έτσι, μέσω της δημιουργίας ενός οργανωμένου συστήματος λογιστικής παρακολούθησης και θέσπισης κανόνων και αρχών που διέπουν την ορθή και αποτελεσματική λειτουργία της δραστηριότητάς τους, η παρακολούθηση και ο έλεγχος τήρησής τους συνιστά την Ελεγκτική.

Η Ελεγκτική είναι πλέον ένας από του πιο σημαντικούς κλάδους της Λογιστικής Επιστήμης και ασχολείται με την ομαλή διεξαγωγή ελέγχων των διαδικασιών και των μεθόδων που εφαρμόστηκαν σε επιχειρήσεις στη διάρκεια ενός διαχειριστικού έτους. Οι έλεγχοι διενεργούνται με βάση τις αρχές και τους κανόνες του λογιστικού πλαισίου που ισχύουν στη χώρα από ανεξάρτητα προς την επιχείρηση πρόσωπα, δηλαδή από Ορκωτούς Ελεγκτές-Λογιστές.

1.3 Σκοποί Ελέγχου

Όσον αφορά τους σκοπούς του ελέγχου αυτοί μεταξύ άλλων είναι:

- Ο εντοπισμός αλλά και η πρόληψη εκούσιων ή ακούσιων λογιστικών σφαλμάτων.
- Η διερεύνηση, η αποκάλυψη και ο περιορισμός των σφαλμάτων αυτών.
- Η έγκριση, η ανάλυση, ο σχολιασμός και η επαλήθευση της ορθότητας και αξιοπιστίας των διαφόρων οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης.
- Η αξιολόγηση των οικονομικών καταστάσεων, που συνήθως αποτελούν στοιχεία για την πορεία και λειτουργία της επιχείρησης, μέσα από τα οποία φαίνεται και η πραγματική χρηματοοικονομική εικόνα της επιχείρησης.
- Η εξακρίβωση της επάρκειας ή ανεπάρκειας των διάφορων αριθμοδεικτών που αποτελούν παράγοντες για τη διεξαγωγή των ανάλογων σημαντικών συμπερασμάτων.
- Η επισήμανση των ατελειών και των αδυναμιών της επιχείρησης όσον αφορά τον τρόπο διοίκησης και διαχείρισης των διαδικασιών για τη σωστή λειτουργία της επιχειρηματικής δραστηριότητας.
- Η αξιολόγηση των πιθανοτήτων εκπλήρωσης των απαιτήσεων της επιχείρησης, ώστε να μπορούν να γίνουν σωστοί υπολογισμοί και προβλέψεις που επηρεάζουν την οικονομική εικόνα της επιχείρησης.

Πιο συγκεκριμένα, οι στόχοι ενός ελέγχου κατηγοριοποιούνται σε Κύριους και σε Δευτερεύοντες στόχους.

Οι κύριοι στόχοι ενός ελέγχου είναι:

1. Η εξέταση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου μιας επιχείρησης.
2. Ο έλεγχος της ακρίβειας των λογαριασμών των βιβλίων, η εξακρίβωση της σωστής καταχώρισης και των αντίστοιχων φυσικών στοιχείων για τις καταχωρίσεις.
3. Η επαλήθευση της γνησιότητας και της εγκυρότητας των συναλλαγών.
4. Ο έλεγχος της σωστής διάκρισης μεταξύ του κεφαλαίου και των εσόδων από τη φύση των συναλλαγών.
5. Ο έλεγχος και η επιβεβαίωση της ύπαρξης και της αξίας των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων της επιχείρησης.
6. Η επαλήθευση ως προς την τήρηση των νομικών απαιτήσεων και προδιαγραφών.

7. Ο έλεγχος και η αξιολόγηση των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης, η ορθή και δίκαιη απόδοση των αποτελεσμάτων στην κατάσταση αποτελεσμάτων και της οικονομικής θέσης της επιχείρησης που παρουσιάζονται στον ισολογισμό.

Οι δευτερεύοντες στόχοι του ελέγχου έχουν ως σκοπό την επίτευξη των κυρίων στόχων και είναι:

1. Η ανίχνευση και η πρόληψη σφαλμάτων που έχουν δημιουργηθεί λόγω απροσεξίας, αμέλειας, έλλειψης γνώσεων ή χωρίς κάποιο ιδιαίτερο συμφέρον και γι' αυτό το λόγο θα πρέπει να ελεγχθούν προσεκτικά οι κάθε τύποι σφαλμάτων όπως:
 - Σφάλματα Αρχής
 - Σφάλματα Παράλειψης
 - Σφάλματα Είσπραξης
 - Σφάλματα Αντιστάθμισης
2. Εντοπισμός και πρόληψη απάτης, λάθη που διαπράττονται εν γνώσει τους με κάποιο υποκείμενο συμφέρον. Η διοίκηση διαπράττει συνήθως απάτες για την αποφυγή φόρων, για την ανάδειξη της αποτελεσματικότητάς της, για να πουλήσει ένα μερίδιο στην αγορά ή να διατηρήσει την αξία της μετοχής της, οπότε θα πρέπει να εντοπίζονται από τον ελεγκτή τέτοιου είδους απάτες όπως είναι:
 - Η κατάχρηση Μετρητών
 - Η κατάχρηση Αγαθών
 - Ο χειρισμός λογαριασμών ή παραποίηση λογαριασμών
3. Υποεκτίμηση ή υπερεκτίμηση του αποθέματος, απάτες που διαπράττονται συνήθως από ανώτατα στελέχη της επιχείρησης και συνεπώς ένας ελεγκτής για τον εντοπισμό τους πρέπει να χρησιμοποιήσει τις δεξιότητες και γνώσεις του αλλά και πραγματικά γεγονότα.

Επιπλέον, στόχοι ενός ελέγχου, πέρα από τους κύριους και δευτερεύοντες είναι να παρέχει πληροφορίες στην Αρμόδια Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), να πληροί τις διατάξεις του νόμου και να έχει ηθικό αποτέλεσμα.

1.4 Βασικά Χαρακτηριστικά Ελέγχου

Έξι είναι τα βασικά χαρακτηριστικά ενός ελέγχου.

1. Πρόκειται για μια Συστηματική και Επιστημονική Διαδικασία που περιέχει μια ακολουθία ενεργειών που είναι λογικές, δομημένες και οργανωμένες.

2. Πρόκειται για μια τριμερή σχέση μεταξύ των μετόχων, των διαχειριστών και των ελεγκτών.
3. Το αντικείμενο ελέγχου μπορεί να διαφέρει ανάλογα με τα δεδομένα, τα συστήματα και τις διαδικασίες.
4. Απόδειξη. Η διαδικασία του ελέγχου απαιτεί τη συγκέντρωση και την εξέταση αποδεικτικών στοιχείων.
5. Κριτήρια. Οι αποδείξεις θα πρέπει να αξιολογούνται βάση καθορισμένων κριτηρίων, δηλαδή βάση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS- International Financial Reporting Standards), τις Γενικές Λογιστικές Αρχές (GAAP- Generally Accepted Accounting Principles).
6. Γνώμη. Ο ελεγκτής θα πρέπει να εκφράσει τη γνώμη του ως εγγύηση σχετικά με τις οικονομικές καταστάσεις της οντότητας.

1.5 Είδη Ελέγχων

Τα είδη ελέγχων διαφέρουν και εξαρτώνται από το εύρος, την περιοδικότητα, το σκοπό και την ιδιότητα του εκάστοτε ελεγκτή ενώ μπορούν να συναντηθούν σε οποιαδήποτε εταιρία ή οργανισμό. Τα είδη του ελέγχου θα μπορούσαν να ταξινομηθούν ως εξής:

- a. Εσωτερικός και εξωτερικός έλεγχος, με βάση την εξάρτηση του προσώπου από την ελεγχόμενη εταιρία.
 - Εσωτερικός Έλεγχος είναι ο έλεγχος, ο οποίος διενεργείται από ελεγκτή, ο οποίος διαθέτει τα απαραίτητα προσόντα και χαρακτηρίζεται από υψηλό γνωστικό επίπεδο και από αξιοσημείωτη εμπειρία. Ο συγκεκριμένος ελεγκτής είναι ως επί των πλείστον υπάλληλος της ελεγχόμενης εταιρίας και σχετίζεται την ίδια στιγμή με άμεσο τρόπο με τα στελέχη που αποφασίζουν για την πορεία της. Ακόμη, υποχρεούται να υπακούσει στους εσωτερικούς κανονισμούς και τις όποιες υποδείξεις της διοίκησης της εταιρίας, οι οποίες με τη σειρά τους δύνανται να αποκλίνουν από τον γενικό κανόνα ελεγκτικών προτύπων. Ο έλεγχος αυτός διενεργείται για να διασφαλίσει την αποτελεσματικότητα των εσωτερικών διαδικασιών και ελέγχων της επιχείρησης, της διαχείρισης των κινδύνων και της διοίκησης για την επίτευξη των στόχων της.
 - Εξωτερικός Έλεγχος είναι ο έλεγχος, ο οποίος πραγματοποιείται από φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο όμως ουδεμία εξαρτημένη σχέση έχει με την εταιρία.

Στην πραγματικότητα, δε σχετίζεται οικονομικά με αυτήν, ούτε με τους μετόχους ή διοικητές αυτής, έχει λάβει άδεια ασκήσεως επαγγέλματος, στις περιπτώσεις που απαιτείται και διαθέτει σαφώς τα προβλεπόμενα προσόντα (όπως αυτά αναλύονται στην ενότητα 1.9 του παρόντος έργου). Ο έλεγχος αυτός διενεργείται για την εξακρίβωση και την ορθότητα των οικονομικών καταστάσεων μιας οντότητας με πλαίσιο αναφοράς τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς.

β. Γενικοί και ειδικοί έλεγχοι (λαμβάνοντας υπόψιν το εύρος)

- Γενικοί είναι οι έλεγχοι που σχετίζονται το σύνολο των δραστηριοτήτων μιας εταιρίας, πραγματοποιούνται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ) και αποσκοπούν στην έκφραση άποψης για την ορθή απεικόνιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και την ορθή τήρηση των βημάτων για την επίτευξη των στόχων της.
- Ειδικός είναι ο έλεγχος που αφορά συγκεκριμένους λογαριασμούς ή τομείς και διαδικασίες μιας εταιρίας (π.χ. έλεγχος ταμείου, πελατών) και συνήθως πραγματοποιείται αιφνιδίως. Στόχος του συγκεκριμένου ελέγχου είναι η αποκάλυψη λαθών, εσκεμμένων ή μη, στην τήρηση των λογαριασμών ή των διαδικασιών.

γ. Μόνιμοι, τακτικοί και έκτακτοι έλεγχοι (αναλογικοί με την περιοδικότητα).

- Μόνιμοι έλεγχοι είναι όσοι διενεργούνται καθ' όλη τη διάρκεια χρήσης.
- Τακτικοί έλεγχοι είναι εκείνοι που διενεργούνται ανά τακτικά χρονικά διαστήματα (λ.χ. ανά έτος, εξάμηνο, τρίμηνο).
- Έκτακτοι έλεγχοι είναι όσοι διενεργούνται χωρίς να είναι προκαθορισμένη η χρονική στιγμή.

δ. Προληπτικοί και κατασταλτικοί έλεγχοι (σε σχέση με το σκοπό τους).

- Οι Προληπτικοί έλεγχοι αποσκοπούν στην πρόληψη λαθών κατά την τήρηση των λογαριασμών ή των διαδικασιών.
- Οι Κατασταλτικοί έλεγχοι διενεργούνται έπειτα από την εκτέλεση μιας πράξης και στοχεύουν φυσικά στον εντοπισμό και καταστολή εκούσιων ή ακούσιων σφαλμάτων.

ε. Υποχρεωτικοί και προαιρετικοί έλεγχοι (λαμβάνοντας υπόψιν το νομοθετικό πλαίσιο)

- Οι Υποχρεωτικοί έλεγχοι επιβάλλονται από νομοθετικές ή άλλες κρατικές υπηρεσίες.

- Οι Προαιρετικοί έλεγχοι είναι αυτοί που επιλέγονται από τη διοίκηση ή τους μετόχους για προσωπικούς τους σκοπούς και χρήση.

στ. Διαχειριστικοί, διοικητικοί και φορολογικοί έλεγχοι (λαμβάνοντας υπόψιν τον τομέα που εξετάζουν).

- Διαχειριστικοί είναι όσοι έλεγχοι έχουν ως αντικείμενο τη διαχείριση των οικονομικών της εταιρίας.
- Διοικητικοί είναι οι έλεγχοι εκείνοι, οι οποίοι ασχολούνται με τη διαπίστωση της ορθής και πιστής εφαρμογής των ακολουθούμενων διαδικασιών, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η λειτουργία της επιχείρησης σύμφωνα με τους οργανωτικούς της στόχους, τις πολιτικές και τις διαδικασίες, αλλά και τις διοικητικές μεθόδους και σκοπούς της.
- Φορολογικοί είναι όσοι έλεγχοι στοχεύουν στην ορθή και ακώλυτη τήρηση της φορολογικής νομοθεσίας και των αντίστοιχων φορολογικών υποχρεώσεων. Οι συγκεκριμένοι έλεγχοι διενεργούνται για να εκτιμηθεί η ακρίβεια των φορολογικών δηλώσεων και να προσδιοριστεί η ακριβής φορολογική υποχρέωση της επιχείρησης.

1.6 Τεχνικές και Εργαλεία Ελέγχου

Οι τεχνικές και τα εργαλεία ελέγχου αναφέρονται συγκεκριμένα στις μεθόδους αλλά και στα διαθέσιμα μέσα που χρησιμοποιούν οι εσωτερικοί ελεγκτές, τα μέσα τεχνολογίας και ανάπτυξης προγραμμάτων ελέγχου και συγκέντρωσης στοιχείων, και τους τρόπους αξιολόγησης των τεκμηρίων και διαμόρφωσης του αποτελέσματος του ελέγχου. Οι ελεγκτές, εκτός από τις εξειδικευμένες γνώσεις και τα κατάλληλα προσόντα που πρέπει να διαθέτουν, οφείλουν παράλληλα να γνωρίζουν πολύ καλά το πως χρησιμοποιούνται ορθά οι ελεγκτικές τεχνικές και τα εργαλεία ελέγχου, καθώς το γεγονός αυτό αποτελεί σημαντικό συντελεστή στη διενέργεια του συνολικού ελέγχου.

Οι τεχνικές ελέγχου συμπεριλαμβάνουν τη σχέση με τη μεθοδολογία και το σχεδιασμό ελέγχου, τη σχέση με την επικοινωνία των ελεγκτών και των ελεγχόμενων οντοτήτων και τη σχέση τους με τη χρήση της διαθέσιμης τεχνολογίας. Πιο ενδεικτικά αξίζει να σημειωθούν:

- Οι τεχνικές ελέγχου που αφορούν τη Μεθοδολογία και τον Σχεδιασμό του Ελέγχου (για παράδειγμα ο σχεδιασμός του βραχυχρόνιου και μακροχρόνιου προγράμματος ελέγχων καθώς και ο καθορισμός των διαδικασιών και

μεθόδων, οι μέθοδοι κατάρτισης του προγράμματος, οι τρόποι αναζήτησης, συγκέντρωσης και αξιολόγησης στοιχείων και πληροφοριών από την ελεγχόμενη οντότητα αλλά και το ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον, ο τρόπος παρουσίασης των ευρημάτων και η μορφοποίηση της έκθεσης ελέγχου).

- Η επιτυχής και αποτελεσματική επικοινωνία των ελεγκτών και της ελεγχόμενης οντότητας είναι σημαντική και ο ελεγκτής πρέπει να δίνει ιδιαίτερη έμφαση στις μεθόδους προσέγγισης των διάφορων εμπλεκόμενων της ελεγχόμενης οντότητας, καθώς ο κάθε ένας πρέπει να αντιμετωπίζεται ξεχωριστά. Ο ελεγκτής θα πρέπει να αξιολογεί το επίπεδο των συνομιλητών, την κουλτούρα, τον τρόπο σκέψης και ομιλίας, τη συναισθηματική τους φόρτιση αλλά και το κατά πόσο είναι διατεθειμένοι να συνεργαστούν.
- Οι τεχνικές C.A.A.Ts (Computer Assisted Audit Tools and Techinques) είναι τεχνικές που αφορούν ειδικά προγράμματα και λογισμικά εφαρμογών για τη διενέργεια ελέγχων μέσω της χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών. Με τη χρήση αυτών των τεχνικών μπορούν να πραγματοποιηθούν έλεγχοι συναλλαγών και λογαριασμών, έλεγχοι συμμόρφωσης των γενικών δικλίδων ασφάλειας των πληροφοριακών συστημάτων, αρκεί βέβαια να υπάρχει η κατάλληλη γνώση για τη χρήση τους.

Τα εργαλεία ελέγχου είναι απαραίτητα για τη διεκπεραίωση των ελέγχων από τους ελεγκτές. Τέτοια εργαλεία είναι οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές, ο διαθέσιμος εξοπλισμός, τα συστήματα πληροφοριών, τα εγχειρίδια για τον τρόπο διενέργειας των ελέγχων, τα προγράμματα εσωτερικού ελέγχου, τα οικονομικά μοντέλα κ.ο.κ.

Πριν από τον έλεγχο, οι ελεγκτές θα πρέπει να μελετούν τις διάφορες τεχνικές και τα διαθέσιμα εργαλεία ελέγχου που μπορούν να χρησιμοποιήσουν, ώστε ο έλεγχος που θα πραγματοποιηθεί να είναι αποτελεσματικός.

1.7 Διαδικασία

Η διαδικασία ενός ελέγχου αποτελείται από διάφορα βήματα και μεθόδους που χρησιμοποιούνται για τη συλλογή και την αξιολόγηση διάφορων στοιχείων, προκειμένου να πραγματοποιηθεί ο έλεγχος.

Τα βήματα και οι μέθοδοι εφαρμόζονται είτε στα λογιστικά δεδομένα, είτε κατά τη συλλογή και αξιολόγηση πληροφοριών για την επαλήθευσή τους.

Ένας ελεγκτής, βάση των διαδικασιών που ακολουθεί, καταλήγει και στα ανάλογα συμπεράσματα του ελέγχου. Οι διαδικασίες αυτές ταξινομούνται ως εξής:

1. Διαδικασίες Εκτίμησης Κινδύνου.
2. Περαιτέρω Διαδικασίες Ελέγχου, οι οποίες περιλαμβάνουν:
 - Δοκιμές ελέγχων, εφόσον απαιτούνται ή όταν ο ελεγκτής αποφασίσει να διενεργήσει.
 - Ουσιαστικές διαδικασίες, οι οποίες περιλαμβάνουν λεπτομερή έλεγχο και ανάλυση δεδομένων.

Διαδικασίες Εκτίμησης Κινδύνου

Οι διαδικασίες εκτίμησης κινδύνου διενεργούνται για να παράσχουν την κατάλληλη βάση για τον εντοπισμό και την εκτίμηση ουσιωδών ανακρίβειών όσον αφορά την οικονομική κατάσταση της ελεγχόμενης οντότητας. Ωστόσο, δεν παρέχουν επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια για να διαμορφώσουν από μόνες τους τα συμπεράσματα του ελέγχου.

Οι διαδικασίες αυτές περιέχουν:

1. Έρευνες της διοίκησης και άλλων προσώπων της οντότητας που ενδέχεται να έχουν πληροφορίες που μπορεί να βοηθήσουν στον εντοπισμό ουσιώδους ανακρίβειας λόγω απάτης ή λάθους. Οι περισσότερες πληροφορίες που λαμβάνονται κατά τη διάρκεια της έρευνας παρέχονται από τη διοίκηση και από τους υπεύθυνους του οικονομικού τμήματος της οντότητας. Παρ' όλα αυτά ο ελεγκτής μπορεί να αντλήσει επιπλέον πληροφορίες και από άλλα άτομα διαφορετικών τμημάτων και επιπέδων εξουσίας.
2. Αναλυτικές διαδικασίες που παρέχουν οικονομικές αλλά και μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες.
3. Παρατήρηση και επιθεώρηση των δραστηριοτήτων της οντότητας, των εγκαταστάσεών της, των εγγράφων όπως αυτά που αφορούν τα λεγόμενα «*business plans*» και στρατηγικές, αρχείων, εκθέσεων της διοίκησης και εγχειριδίων εσωτερικού ελέγχου.

Δοκιμές Ελέγχων

Διενεργούνται για την εξακρίβωση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων στον εντοπισμό ουσιωδών ανακρίβειών. Στόχος των δοκιμών των ελέγχων σε έναν εσωτερικό

έλεγχου των χρηματοοικονομικών αναφορών είναι να εντοπιστούν αποδεικτικά στοιχεία που οδηγούν στο ίδιο συμπέρασμα με αυτό του εσωτερικού ελεγκτή και στην αποτελεσματικότητα του ελέγχου του.

Ουσιαστικές Διαδικασίες

Διενεργούνται για τον έλεγχο ανακριβειών που αφορούν νομισματικά λάθη σε υπόλοιπα των λογαριασμών, το είδος της συναλλαγής ή ένα στοιχείο των οικονομικών καταστάσεων. Πιο συγκεκριμένα αξιολογούνται οι σχέσεις μεταξύ οικονομικών και μη χρηματοοικονομικών δεδομένων, εξετάζονται οι μεμονωμένες χρεώσεις ή πιστώσεις σε λογαριασμούς και αν υπάρχουν τεκμήρια επαλήθευσής τους, εξακρίβωση των υπολοίπων των λογαριασμών απευθείας από τον συναλλασσόμενο και έλεγχος της ορθότητας και πληρότητας των δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων. Αυτές οι διαδικασίες παράγουν πειστικά αποδεικτικά στοιχεία για τα περιουσιακά στοιχεία, τους λογαριασμούς και τα δεδομένα που παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις. Για να χαρακτηριστεί μια διαδικασία ως ουσιαστική, θα πρέπει να συγκεντρωθούν αρκετά έγγραφα, ώστε αν αναλάβει ένας άλλος ελεγκτής να διεξάγει έλεγχο με τα ίδια έγγραφα, έτσι ώστε να καταλήξει στο ίδιο συμπέρασμα.

1.8 Ο Ελεγκτής

Ο ελεγκτής είναι υπεύθυνος να κρίνει την εγκυρότητα και την αξιοπιστία μιας οντότητας αξιολογώντας και εξετάζοντας προσεκτικά στοιχεία και οικονομικές εκθέσεις βάση καθορισμένων προτύπων. Συγκεντρώνει και αξιολογεί τα στοιχεία για να καταγράψει έπειτα στην έκθεση ελέγχου με σαφή και συνοπτικό τρόπο τις διαπιστώσεις, τα συμπεράσματά του όσον αφορά σε ποιο βαθμό η οντότητα συμμορφώνεται βάση καθορισμένων προτύπων και διαδικασιών που ισχύουν για τις οικονομικές οντότητες, αλλά και τις συστάσεις του, παράλληλα με τις απαντήσεις της ελεγχόμενης οντότητας.

1.9 Χαρακτηριστικά και ιδιότητες του Ελεγκτή

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα ενός ελεγκτή είναι η εκπλήρωση και εκτέλεση των καθηκόντων του με επαγγελματισμό, σοβαρότητα και ευθύνη, για την καλύτερη και ποιοτική παροχή των ελεγκτικών του υπηρεσιών. Η μη συμμόρφωση με τα ελεγκτικά,

λογιστικά και επαγγελματικά πρότυπα αποτελεί επαγγελματική συμπεριφορά, η οποία δεν είναι αποδεκτή.

Σύμφωνα με τον Κώδικα Επαγγελματικής Δεοντολογίας (International Federation of Accountants, IFAC), ένας επαγγελματίας ελεγκτής επιβάλλεται να διαθέτει τις εξής θεμελιώδεις αρχές:

- Ακεραιότητα. Να είναι ευθύς, έντιμος και ειλικρινής όσον αφορά τη διενέργεια και παροχή των επαγγελματικών του υπηρεσιών και να εκτελεί τα καθήκοντά του όπως ορίζουν τα Πρότυπα ελέγχου.
- Αντικειμενικότητα. Να είναι δίκαιος και αμερόληπτος, να μην είναι προκατειλημμένος, να μην επηρεάζεται άμεσα ή έμμεσα η επαγγελματική του κρίση από την επιρροή τρίτων ή από συγκρούσεις συμφερόντων.
- Εμπιστευτικότητα. Να σέβεται τις εμπιστευτικές πληροφορίες που συγκεντρώνει κατά τη διάρκεια του ελέγχου και να μην τις χρησιμοποιεί ή να τις αποκαλύπτει παρά μόνο σε περίπτωση που υπάρχει νόμιμο ή επαγγελματικό δικαίωμα ή καθήκον για να τις αποκαλύψει.
- Επαγγελματική Συμπεριφορά. Να είναι συνεπής εφαρμόζοντας τους ισχύοντες νόμους, κανονισμούς και ρυθμίσεις, αλλά και να αποφεύγει συμπεριφορές που μπορεί να οδηγήσουν σε δυσφήμιση του επαγγέλματός του.
- Επαγγελματική Επάρκεια και Επιμέλεια. Ένας επαγγελματίας ελεγκτής θα πρέπει να κατέχει γνώσεις για όλους τους κλάδους της λογιστικής όπως γενική Λογιστική, Κοστολόγηση, Φορολογία εισοδήματος, και θα πρέπει συνεχώς να βελτιώνει τις γνώσεις και τις ικανότητές του πάνω στα καθήκοντά του ως ελεγκτής, στη νομοθεσία και τις τεχνικές που εφαρμόζονται, ώστε να παρέχει καλύτερες ελεγκτικές υπηρεσίες και να εξασφαλίζει επαγγελματισμό, εφαρμόζοντας, βέβαια, τα ισχύοντα λογιστικά και ελεγκτικά πρότυπα παρέχοντας έτσι τις υπηρεσίες του με προσοχή.
- Τεχνικά και Επαγγελματικά Κριτήρια. Να εκτελεί τα καθήκοντά του σύμφωνα με τα ανάλογα τεχνικά και επαγγελματικά κριτήρια και να εκτελεί με φροντίδα και δεξιότητα τις οδηγίες της ελεγχόμενης οντότητας ως το σημείο που αυτές είναι σύμφωνες με τις απαιτήσεις για ακεραιότητα και ανεξαρτησία. Επίσης θα πρέπει να δρα σύμφωνα με τα επαγγελματικά και τεχνικά κριτήρια του Σώματος που υπηρετεί.

1.10 Τύποι ελεγκτών

Ανάλογα με τον στόχο και σκοπό του ελέγχου οι διάφοροι τύποι ελεγκτών είναι οι εξής:

1. Ανεξάρτητοι ή Εξωτερικοί Ελεγκτές, οι οποίοι είναι είτε μεμονωμένοι επαγγελματίες είτε μέλη δημόσιας εταιρείας ελέγχου και παρέχουν υπηρεσίες ελέγχου.
2. Εσωτερικοί Ελεγκτές, οι οποίοι είναι ειδικοί ελεγκτές της ίδιας της οντότητας, παρέχουν υπηρεσίες ελέγχου στην οντότητα και αποσκοπούν στη διατήρηση και αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου και τον έλεγχο των εσωτερικών της δραστηριοτήτων και διαδικασιών.
3. Κυβερνητικοί ή Δημόσιοι Ελεγκτές, οι οποίοι συνεργάζονται με διάφορες τοπικές, πολιτειακές και ομοσπονδιακές υπηρεσίες της Κυβέρνησης. Σε ομοσπονδιακό επίπεδο, οι τρεις κύριες υπηρεσίες είναι οι Γενικές Λογιστικές Υπηρεσίες (GAO), οι Υπηρεσίες Εσωτερικών Εσόδων (IRS) και η Υπηρεσία Ελέγχου Συμβάσεων Άμυνας.
4. Ελεγκτές του Οικονομικού Εγκλήματος, οι οποίοι ειδικεύονται σε εγκλήματα στα οποία εμπλέκονται οικονομικά έγγραφα και συνεργάζονται με οργανισμούς επιβολής του νόμου.

Κεφάλαιο 2^ο Εσωτερικός Έλεγχος

2.1 Ορισμός

Ο εσωτερικός έλεγχος ορίζεται ως μια ανεξάρτητη αξιολόγηση της δραστηριότητας μιας οντότητας για την επανεξέταση των λογιστικών, χρηματοοικονομικών και άλλων επιχειρηματικών πρακτικών της και λειτουργεί ως προστατευτικό και εποικοδομητικό σκέλος της διοίκησης.

Ο εσωτερικός έλεγχος όπως ορίζεται από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (Institute of Internal Auditors, ΠΑ), *«είναι μια ανεξάρτητη, αντικειμενική διαβεβαιωτική και συμβουλευτική δραστηριότητα, σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες ενός οργανισμού. Βοηθά έναν οργανισμό να επιτύχει τους στόχους του υιοθετώντας μια συστηματική και επαγγελματική προσέγγιση για να αξιολογήσει και να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου, ελέγχου και διακυβέρνησης του συστήματος εσωτερικού ελέγχου»*.

Ο έλεγχος αυτός αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι όλων των δραστηριοτήτων μιας οντότητας και λειτουργεί μέσα στα πλαίσια που έχει καθοριστεί από το διοικητικό συμβούλιο και οποιεσδήποτε ενέργειες του εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να εγκρίνονται από αυτό, αλλά και να συμβαδίζουν με τα Διεθνή Πρότυπα Επαγγελματικής Εφαρμογής Εσωτερικού Ελέγχου, τη νομοθεσία, την Ελεγκτική Επιστήμη και τις Ελεγκτικές Πρακτικές.

Το πεδίο του εσωτερικού ελέγχου μέσα σε έναν οργανισμό είναι ιδιαίτερος ευρύ και περιλαμβάνει τη διακυβέρνηση, τη διαχείριση κινδύνων και τον έλεγχο ενός οργανισμού για:

- την απόδοση και την και αποτελεσματικότητα των πράξεων (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των περιουσιακών στοιχείων)
- την αξιοπιστία των οικονομικών αναφορών και των αναφορών της διοίκησης
- τη συμμόρφωση του με τους νόμους και τους κανονισμούς

Ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί επίσης να περιλαμβάνει τη διεξαγωγή προληπτικών ελέγχων για απάτες και για τον εντοπισμό πιθανών δόλιων πράξεων.

2.2 Στόχοι Εσωτερικού Ελέγχου

Οι στόχοι του Εσωτερικού Ελέγχου είναι οι εξής:

1. Η επαλήθευση της ορθότητας, της ακρίβειας και της αξιοπιστίας των λογιστικών εγγράφων και των βιβλίων της επιχείρησης.
2. Η επιβεβαίωση ότι οι υποχρεώσεις που έχουν αναληφθεί από τον οργανισμό είναι έγκυρες και νόμιμες όσον αφορά τη δραστηριότητά του.
3. Ο έλεγχος της αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου του οργανισμού και του συστήματος εσωτερικού ελέγχου που βρίσκεται σε ισχύ και να προτείνουν τρόπους και μέσα βελτίωσης των συστημάτων αυτών.
4. Η έγκαιρη ανίχνευση και πρόληψη απάτης.
5. Η εξέταση της προστασίας που παρέχεται στα περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας και της χρήσης τους για επιχειρηματικούς σκοπούς.
6. Η διασφάλιση ότι ακολουθούνται ορθά από τον οργανισμό οι βασικές αρχές και τα πρότυπα λογιστικής, αλλά και από τους εργαζόμενους και εξωτερικούς συνεργάτες οι αρχές, οι κανόνες και οι διαδικασίες της επιχείρησης.
7. Η ανάληψη ειδικής έρευνας για τη διοίκηση.
8. Η παροχή εξειδικευμένων και επιστημονικά τεκμηριωμένων υπηρεσιών, ώστε να βοηθήσουν τη διοίκηση της επιχείρησης να επιτύχει την πιο αποτελεσματική και ορθή διαχείριση της λειτουργίας της και την εκπλήρωση των καθηκόντων της, παρέχοντας διάφορες τεχνικές και διαδικασίες, που είναι σύμφωνες με τις πολιτικές λειτουργίας της επιχείρησης εξασφαλίζοντας με αυτόν τον τρόπο τη βιωσιμότητά της. Αυτές οι τεχνικές και διαδικασίες μπορεί να είναι οι αναλύσεις, οι εκτιμήσεις, οι συστάσεις, οι συμβουλές και οι παρατηρήσεις για τις λειτουργίες, τις συναλλαγές και δοσοληψίες της επιχείρησης.

2.3 Πρότυπα Συμπεριφοράς Εσωτερικού Ελέγχου

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές θα πρέπει να εφαρμόζουν ορισμένες αρχές, οι οποίες αναφέρονται στον Κώδικα Δεοντολογίας που έχει εκδώσει το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών. Οι Αρχές αυτές αναφέρονται στην:

1. Ακεραιότητα ενός εσωτερικού ελεγκτή. Όπως άλλωστε προαναφέρθηκε, αυτός θα πρέπει να είναι ειλικρινής, υπεύθυνος, με επαρκείς γνώσεις επί του αντικείμενου του εσωτερικού ελέγχου για την ορθή και αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων του. Ακόμη, οφείλει να απέχει από οτιδήποτε μπορεί να

- δημιουργήσει κωλύματα ή δυσχέρειες στο επάγγελμά του και στην εταιρία του, όπως για παράδειγμα συμμετοχή σε παράνομες, αντιδεοντολογικές ή ενάντια στους κανόνες, δραστηριότητες.
2. Αντικειμενικότητα, καθώς θα πρέπει να εκτελεί τα καθήκοντα που του έχουν ανατεθεί και μόνο, χωρίς να έρχεται σε αντίθεση με τα συμφέροντα της εταιρίας. Επίσης δεν θα πρέπει να δέχεται οποιοδήποτε είδος αμοιβής ή δώρου από άτομα του εσωτερικού, αλλά και εξωτερικού περιβάλλοντος της εταιρίας, που μπορεί να επηρεάσουν την αντικειμενική και επαγγελματική του κρίση, διαμορφώνοντας, έτσι, άποψη και αξιολογώντας γεγονότα χωρίς επιρροές από τρίτους. Γενικότερα, θα πρέπει να απέχει από κάθε ενέργεια και συμπεριφορά που μπορεί να δυσφημίσει την αμεροληψία και επαγγελματική του συμπεριφορά.
 3. Εχεμύθεια του εσωτερικού ελεγκτή στο πως διαχειρίζεται τις εμπιστευτικές πληροφορίες που αποκτά κατά τη διάρκεια εκτέλεσης των ελεγκτικών καθηκόντων του. Η χρήση, ή η κοινοποίηση αυτών των πληροφοριών δεν μπορεί να γίνει, αν δεν υπάρχει η κατάλληλη εξουσιοδότηση ή επαγγελματική ή νομική υποχρέωση. Επίσης απαγορεύεται η χρήση τους για προσωπικό του όφελος που είναι ενάντια στο θεσμικό πλαίσιο αλλά και στα συμφέροντα της εταιρίας.
 4. Επάρκεια, ώστε να είναι σε θέση ο εσωτερικός ελεγκτής να εφαρμόζει κατάλληλα μέσα που είναι σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, τη νομοθεσία, τις αποφάσεις της Διοίκησης, την Ελεγκτική Επιστήμη και τις Ελεγκτικές πρακτικές, χρησιμοποιώντας τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις εμπειρίες του, οι οποίες θα τον βοηθήσουν να εκτελέσει τους σκοπούς του εσωτερικού ελέγχου και τα καθήκοντά του με τον πιο ορθό και αποτελεσματικό τρόπο.

2.4 Πλεονεκτήματα και Οφέλη Εσωτερικού Ελέγχου

Η εφαρμογή και λειτουργία ενός αποτελεσματικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου σε μια οντότητα, έχει οφέλη που τη βοηθούν να αποφύγει πρόσθετο κόστος και χρόνο. Τα οφέλη του εσωτερικού ελέγχου είναι τα ακόλουθα:

- Το κύριο πλεονέκτημα είναι ο έγκαιρος εντοπισμός σφαλμάτων και άλλων προβλημάτων από τον συχνό έλεγχο των αρχείων που πραγματοποιείται, πριν εντοπιστούν από τρίτους, και ταυτοχρόνως ελέγχεται αν τα συστήματα και οι διαδικασίες εφαρμόζονται σωστά και ικανοποιητικά, ώστε να μπορέσουν να

εφαρμοστούν βελτιώσεις, για να αποτραπούν και στη συνέχεια να αντιμετωπιστούν.

- Εντοπίζονται καταχρήσεις πόρων με αποτέλεσμα τη μείωση περιττών δαπανών και εισπράττονται διαφυγόντα έσοδα. Επιπλέον, ο εσωτερικός έλεγχος πραγματοποιείται από υπαλλήλους της οντότητας, οπότε δεν υπάρχει πρόσθετο κόστος την οντότητα που πραγματοποιεί εσωτερικό έλεγχο.
- Δοκιμάζονται και εφαρμόζονται τεχνικές και ιδέες που θα οδηγήσουν στην πιο αποτελεσματική και λιγότερο χρονοβόρα εκτέλεση των διαδικασιών της οντότητας, όπως με την αυτοματοποίηση ορισμένων διαδικασιών.
- Ελέγχεται η αποτελεσματικότητα του προσωπικού και συμβάλλει στην αύξηση αυτής. Επίσης τονώνει το ηθικό του έντιμου προσωπικού μέσω της αξιολόγησής τους που γίνεται απροσδόκητα.
- Ένας ελεγκτής μπορεί να χρησιμοποιήσει τις αναφορές ελέγχου που έχει πραγματοποιήσει ο εσωτερικός ελεγκτής, ώστε να κατανοήσει τη φύση και την έκταση των ελεγκτικών διαδικασιών που διενήργησε καθώς και τα σχετικά ευρήματα του.
- Διασφαλίζει την οντότητα, τη διοίκηση και όσους συνδέονται άμεσα και έμμεσα με την οντότητα και διαπιστώνει το εάν οι λειτουργίες της εξασφαλίζουν τη βιωσιμότητά της καθώς οι διαδικασίες, τεχνικές και πολιτικές της ελέγχονται συνεχώς και είναι σύμφωνες με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, τη νομοθεσία, την Ελεγκτική Επιστήμη και τις Ελεγκτικές Πρακτικές.

Κεφάλαιο 3^ο Λογιστικές Διαφορές στην Ελλάδα

3.1 Ορισμός

Λογιστικές Διαφορές είναι οι διαφορές που προκύπτουν από δαπάνες που έχει πραγματοποιήσει και καταχωρήσει η επιχείρηση στα λογιστικά βιβλία, αλλά, βάση Νόμου και προϋποθέσεων δεν αναγνωρίζονται προς έκπτωση στα ακαθάριστα έσοδα κι έτσι προστίθενται ως λογιστική διαφορά στα φορολογητέα κέρδη της επιχείρησης. Υπάρχουν προϋποθέσεις έκπτωσης των δαπανών που πραγματοποιεί μια επιχείρηση, οι οποίες προϋποθέσεις αναλύονται στο άρθρο 22 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος του Ν.4172/2013. Ωστόσο, οι δαπάνες αυτές του άρθρου 22 που εκπίπτουν θα πρέπει ταυτόχρονα να μην εμπίπτουν στις μη εκπιπτόμενες δαπάνες που αναλύονται στο άρθρο 23 του Ν.4172/2013.

3.2 Εκπιπτόμενες Δαπάνες

Σύμφωνα με το άρθρο 22 του Ν. 4172/2013 για τον προσδιορισμό του κέρδους από επιχειρηματική δραστηριότητα και σύμφωνα με τις τελευταίες αλλαγές με το άρθρο 46 του Ν.4712/2020, 7 του Ν.4710/2020 και 28 του Ν.4728/2020, επιτρέπεται η έκπτωση όλων των δαπανών, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 23 του ίδιου Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, οι οποίες:

- Πραγματοποιούνται προς το συμφέρον της ή κατά τις συνήθειες εμπορικές συναλλαγές της, συμπεριλαμβανομένων και δράσεων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.
- Αντιστοιχούν σε πραγματική συναλλαγή και η αξία της συναλλαγής δεν κρίνεται κατώτερη ή ανώτερη της αγοραίας, στη βάση των στοιχείων που διαθέτει η Φορολογική Διοίκηση.
- Εγγράφονται στα τηρούμενα βιβλία απεικόνισης των συναλλαγών της περιόδου κατά την οποία πραγματοποιούνται και αποδεικνύονται με κατάλληλα δικαιολογητικά.
- Ειδικά οι δαπάνες για δράσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης εκπίπτουν υπό την προϋπόθεση η επιχείρηση να εμφανίζει λογιστικά κέρδη χρήσης κατά τον χρόνο πραγματοποίησής τους. (Δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση που η δράση εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, πραγματοποιείται κατόπιν αιτήματος του Δημοσίου.)

- Οι δαπάνες επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας στις οποίες περιλαμβάνονται και οι αποσβέσεις του εξοπλισμού και των οργάνων, που χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες εκτέλεσης της επιστημονικής και της τεχνολογικής έρευνας, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων κατά τον χρόνο της πραγματοποίησής τους προσαυξημένες κατά ποσοστό εκατό τοις εκατό (100%).
- Επιπλέον χορηγείται προσαυξημένη έκπτωση για συγκεκριμένες δαπάνες που αφορούν τους εργαζόμενους και την προστασία του περιβάλλοντος, όπως για αγορά μηνιαίων ή ετήσιων καρτών απεριορίστων διαδρομών μέσων μαζικής μεταφοράς, για μίσθωση εταιρικού επιβατικού αυτοκινήτου μηδενικών ρύπων, εγκατάστασης και λειτουργίας δημόσια προσβάσιμων σημείων φόρτισης οχημάτων μηδενικών ή χαμηλών ρύπων και γενικά για αγορά συγκεκριμένων επαγγελματικών οχημάτων μηδενικών ή χαμηλών ρύπων.
- Προσαυξημένη έκπτωση διαφημιστικής δαπάνης κατά τα φορολογικά έτη 2020 και 2021, για δαπάνες που αφορούν την ανάρτηση σε χώρους για υπαίθρια διαφήμιση και αγορά χρόνου ή χώρου, με σκοπό τη μετάδοση ή καταχώριση δια των ακόλουθων Μέσων Ψυχαγωγίας.

3.2.1 Προϋπόθεση Πραγματοποίησης Δαπάνης

Για να μπορέσει να εκπέσει μια δαπάνη από τα ακαθάριστα έσοδα, θα πρέπει να έχει πραγματοποιηθεί προς το συμφέρον της ή κατά τις συνήθεις εμπορικές συναλλαγές της. Ο χρόνος πραγματοποίησης της δαπάνης αναφέρεται στο χρόνο που η απαίτηση προς την επιχείρηση έχει καταστεί βέβαιη και εκκαθαρισμένη, ανεξάρτητα από το πότε εξοφλείται. Μια πρόβλεψη δαπάνης δεν μπορεί να εκπέσει από τα ακαθάριστα έσοδα μιας επιχείρησης καθώς δεν έχει εκδοθεί κάποιο σχετικό παραστατικό για την πραγματοποίηση αυτής της δαπάνης, κι έτσι δεν μπορεί να εκπέσει πριν την πραγματοποίησή της. Όσον αφορά δαπάνες προηγούμενου οικονομικού έτους δεν μπορούν να εκπέσουν, σύμφωνα με την αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων.

Οι δαπάνες, οι οποίες μπορούν να εκπέσουν είναι τα γενικά έξοδα διαχείρισεως της επιχείρησης, δηλαδή οι παραγωγικές δαπάνες της επιχείρησης που για τον σκοπό που διατίθενται συμβάλλουν στη διεύρυνση και στη βελτίωση της επιχείρησης.

3.2.2 Προϋπόθεση Αντιστοίχισης Δαπάνης

Σύμφωνα με αυτήν την προϋπόθεση, για να εκπέσει μια δαπάνη θα πρέπει να υπάρχει αντιστοίχιση σε πραγματική συναλλαγή και η αξία αυτής της συναλλαγής να μην είναι

κατώτερη ή ανώτερη της αγοραίας, στη βάση των στοιχείων που διαθέτει η Φορολογική Διοίκηση. Μια δαπάνη που αντιστοιχεί σε πλαστά ή εικονικά στοιχεία δεν μπορεί να εκπέσει από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης και πέρα από αυτό μια τέτοια δαπάνη θεωρείται παράβαση με επιβολή προστίμων.

Εικονική είναι μια δαπάνη η συναλλαγή της οποίας είναι είτε εξ' ολοκλήρου ανύπαρκτη ή μέρος αυτής ή ο αντισυμβαλλόμενος είναι ανύπαρκτο φορολογικά πρόσωπο ή η εταιρία που έχει εκδώσει ή λάβει το φορολογικό στοιχείο είναι εικονική.

Συναλλαγές των οποίων η αξία τους είναι κατώτερη από την πραγματική θεωρούνται ανακριβείς και συναλλαγές που η αξία τους υπερβαίνει την πραγματική, θεωρούνται εικονικές ως προς το τμήμα της μεγαλύτερης αξίας.

3.2.3 Προϋπόθεση Εγγραφής Δαπάνης

Προκειμένου να εκπέσει μια δαπάνη από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης θα πρέπει να καταχωρείται στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης την περίοδο που πραγματοποιείται, συνοδευόμενη με τα απαραίτητα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν την πραγματοποίησή της, όπως για παράδειγμα στοιχεία διακίνησης αγαθών, τιμολόγια αγοράς, στοιχεία πληρωμών και εισπράξεων και αντίγραφα κίνησης λογαριασμών.

Αναφορικά με τις δαπάνες των οποίων τα πρωτότυπα παραστατικά έχουν χαθεί, μπορούν να εκπέσουν από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης, στην περίπτωση που έχουν καταχωρηθεί στα βιβλία από τις φωτοτυπίες των πρωτότυπων παραστατικών επικυρωμένα από τον εκδότη του σχετικού παραστατικού.

3.3 Μη Εκπιπόμενες Δαπάνες

Στο άρθρο 23 του Ν. 4172/2013 αναφέρονται οι μη εκπιπόμενες επιχειρηματικές.

- Δεν αναγνωρίζονται οι δαπάνες, οι οποίες είναι ξένες προς τους σκοπούς και συμφέρον της επιχείρησης.
- Δεν αναγνωρίζονται οι δαπάνες που δεν αντιστοιχούν σε πραγματικές συναλλαγές ή οι αξίες τους κρίνονται κατώτερες ή ανώτερες της αγοραίας, αλλά και οι δαπάνες, οι οποίες είναι εικονικές ή μερικώς εικονικές ή ανύπαρκτες.
- Δεν αναγνωρίζεται η ζημία που προκύπτει από αποτίμηση τίτλων, χρεογράφων, υποχρεώσεων καθώς δεν αποτελεί πραγματική συναλλαγή και η ζημία μείωσης μετοχικού κεφαλαίου από συμμετοχές, εφόσον η ζημία αυτή δεν έλαβε χώρα

λόγω εκποίησης της συμμετοχής ή εκκαθάριση της συμμετοχικής εταιρείας και η εν λόγω ζημία δεν καθίσταται οριστική και εκκαθαρισμένη.

- Δεν αναγνωρίζονται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα δαπάνες που δεν έχουν καταχωρηθεί στα λογιστικά βιβλία, ή δαπάνες που δεν καλύπτονται από κατάλληλα δικαιολογητικά ή επικυρωμένα φωτοαντίγραφα των στοιχείων από τον εκδότη τους.
- Δεν αναγνωρίζονται μέρος από τις δαπάνες επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας, για το λόγο του ότι δεν αφαιρέθηκε από αυτές μέρος ή σύνολο των επιδοτήσεων ή επιχορηγήσεων που λήφθηκαν.
- Δεν αναγνωρίζεται η ζημία από εκκαθάριση συμμετοχής της επιχείρησης σε αλλοδαπή εταιρεία καθώς η ζημία αυτή ως ζημία αλλοδαπής δεν μπορεί να συμψηφιστεί με τα εισοδήματα που προκύπτουν στην ημεδαπή, εκτός αν πρόκειται για εισοδήματα από αλλοδαπή εταιρεία που βρίσκεται σε κράτος-μέλος της Ε.Ε. ή του Ε.Ο.Χ.
- Τόκοι από δάνεια που λαμβάνει η επιχείρηση από τρίτους, εκτός από τα τραπεζικά δάνεια, μικροχρηματοδοτήσεις, διατραπεζικά δάνεια, καθώς και τα ομολογιακά δάνεια που εκδίδουν ανώνυμες εταιρείες και τα χρεωστικά ομόλογα που εκδίδουν πιστωτικοί συνεταιρισμοί που λειτουργούν ως πιστωτικά ιδρύματα, κατά το μέτρο που υπερβαίνουν τους τόκους που θα προέκυπταν, εάν το επιτόκιο ήταν ίσο με το επιτόκιο των δανείων αλληλόχρεων λογαριασμών προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, όπως αυτό αναφέρεται στο στατιστικό δελτίο οικονομικής συγκυρίας της Τράπεζας της Ελλάδος για την πλησιέστερη χρονική περίοδο πριν την ημερομηνία δανεισμού.
- Κάθε είδους δαπάνη που αφορά σε αγορά αγαθών ή λήψη υπηρεσιών αξίας άνω των πεντακοσίων (500) ευρώ, από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, εφόσον η τμηματική ή ολική εξόφληση δεν έγινε με τη χρήση τραπεζικού μέσου πληρωμής.
- Οι μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές. Περιλαμβάνονται τόσο οι εισφορές του εργοδότη, όσο και οι εισφορές του εργαζομένου
- Οι προβλέψεις εκτός από αυτές που ορίζονται στο άρθρο 26.
- Κάθε είδους χρηματική κύρωση για παραβάσεις, όπως είναι τα πρόστιμα και οι ποινές, περιλαμβανομένων των προσαυξήσεων.
- Η παροχή αμοιβών σε χρήμα ή είδος που συνιστούν ποινικό αδίκημα.
- Ο φόρος εισοδήματος, συμπεριλαμβανομένων του τέλους επιτηδεύματος και των έκτακτων εισφορών που επιβάλλεται στα κέρδη από επιχειρηματική

δραστηριότητα, σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε., ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) που αναλογεί σε μη εκπιπτόμενες δαπάνες, εφόσον δεν είναι εκπεστέος ως Φ.Π.Α. εισροών, αλλά και οι φόροι που δεν καταβλήθηκαν στην ελεγχόμενοι χρήση.

- Το τεκμαρτό μίσθωμα σε περίπτωση ιδιόχρησης κατά το μέτρο που υπερβαίνει το τρία τοις εκατό (3%) επί της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου.
- Οι δαπάνες για την οργάνωση και διεξαγωγή ενημερωτικών ημερίδων και συναντήσεων που αφορούν στη σίτιση και διαμονή πελατών ή εργαζομένων της κατά το μέτρο που υπερβαίνουν το ποσό των τριακοσίων (300) ευρώ ανά συμμετέχοντα και κατά το μέτρο που η συνολική ετήσια δαπάνη υπερβαίνει το μισό τοις εκατό (0,5%) επί του ετήσιου ακαθάριστου εισοδήματος της επιχείρησης.
- Οι δαπάνες για τη διεξαγωγή εορταστικών εκδηλώσεων, σίτισης και διαμονής φιλοξενούμενων προσώπων κατά το μέτρο που υπερβαίνουν το ποσό των τριακοσίων (300) ευρώ ανά συμμετέχοντα και κατά το μέτρο που η συνολική ετήσια δαπάνη υπερβαίνει το μισό τοις εκατό (0,5%) επί του ετήσιου ακαθάριστου εισοδήματος της επιχείρησης.
- Οι δαπάνες ψυχαγωγίας. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση που η επιχειρηματική δραστηριότητα του φορολογούμενου έχει ως κύριο αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών ψυχαγωγίας και οι δαπάνες αυτές πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της δραστηριότητας αυτής.
- Οι προσωπικές καταναλωτικές δαπάνες.
- Το σύνολο των δαπανών που καταβάλλονται προς φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που είναι φορολογικός κάτοικος σε κράτος μη συνεργάσιμο ή που υπόκειται σε προνομιακό φορολογικό καθεστώς, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 65 του Κ.Φ.Ε., εκτός εάν ο φορολογούμενος αποδείξει ότι οι δαπάνες αυτές αφορούν πραγματικές και συνήθεις συναλλαγές και δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη μεταφορά κερδών ή εισοδημάτων ή κεφαλαίων με σκοπό τη φοροαποφυγή ή τη φοροδιαφυγή.
- Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου δεν αποκλείει την έκπτωση των δαπανών που καταβάλλονται προς φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που είναι φορολογικός κάτοικος σε κράτος μέλος της Ε.Ε. ή του Ε.Ο.Χ., εφόσον υπάρχει η νομική βάση για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της Ελλάδας και αυτού του κράτους μέλους.

- Οι δαπάνες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο εργασιακής σχέσης όπως αυτή ορίζεται στην παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 4172/2013, εφόσον η τμηματική ή ολική εξόφληση δεν έχει πραγματοποιηθεί με τη χρήση ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής ή μέσω παρόχου υπηρεσιών πληρωμών.
- Οι δαπάνες ενοικίων, εφόσον η εξόφλησή τους δεν έχει πραγματοποιηθεί με τη χρήση ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής ή μέσω παρόχου υπηρεσιών πληρωμών.

Όσον αφορά τις αποσβέσεις παγίων, δεν αναγνωρίζονται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα, εκείνες που διενεργήθηκαν με μεταφορά βάσης υπολογισμού απόσβεσης σε επόμενες χρήσεις, με λανθασμένο συντελεστή, μέθοδο και υπολογισμό χρόνου απόσβεσης, σε πάγια που βρίσκονται σε αδράνεια και σε εφάπαξ απόσβεση παγίου αξίας που η αξία του υπερβαίνει τα 1.500€.

Οι δαπάνες αυτές που δεν αναγνωρίζονται προς έκπτωση στα ακαθάριστα έσοδα, προστίθενται ως λογιστική διαφορά στα φορολογητέα κέρδη της επιχείρησης.

3.4 Λογιστική-Φορολογική Βάση

Οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να τηρούν λογιστικό σύστημα που παρακολουθεί τη φορολογική βάση των στοιχείων εσόδων-εξόδων, υποχρεώσεων, καθαρής θέσης και περιουσιακών στοιχείων με βάση τη φορολογική νομοθεσία για σκοπούς φορολογίας εισοδήματος και ταυτόχρονα τη λογιστική βάση αυτών των στοιχείων για την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Σύμφωνα με το παράρτημα Α του Νόμου 4308/2014, Φορολογική Βάση είναι η αξία που αναγνωρίζεται για ένα περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση για σκοπούς φορολογίας εισοδήματος ενώ Λογιστική βάση είναι η αξία ενός στοιχείου που αναγνωρίζεται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Η παρακολούθηση και των δύο βάσεων είναι υποχρεωτική χωρίς να δίνεται η δυνατότητα επιλογής της παρακολούθησης μόνο μίας από τις δύο βάσεις.

Προσωρινές διαφορές αποτελούν οι διαφορές μεταξύ της λογιστικής αξίας ενός στοιχείου και της φορολογικής του βάσης, οι οποίες διαφορές πρόκειται να αναστραφούν στο μέλλον, όταν η λογιστική αξία του στοιχείου ανακτηθεί ή διακανονιστεί.

Περιπτώσεις προσωρινών διαφορών είναι συνήθως:

- Από τη χρήση διαφορετικών συντελεστών απόσβεσης
- Από την αναγνώριση εξόδων-προβλέψεις για παροχές σε εργαζομένους έπειτα από την αποχώρησή τους από την υπηρεσία
- Οι μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές
- Οι φόροι και τα τέλη που εκπίπτουν φορολογικά κατά το χρόνο που καταβάλλονται
- Έσοδα από τόκους που εισπράττονται το επόμενο έτος
- Απομειώσεις αξίας αποθεμάτων και χρηματοοικονομικών στοιχείων όσον αφορά τα διπλογραφικά βιβλία
- Διαφορές που προκύπτουν από ετεροχρονισμό εσόδων και εξόδων

Μόνιμες διαφορές είναι οι διαφορές μεταξύ της λογιστικής αξίας ενός στοιχείου και της φορολογικής του βάσης, οι οποίες διαφορές δεν αντιστρέφονται στο μέλλον.

Περιπτώσεις μόνιμων διαφορών είναι:

- Το τέλος επιτηδεύματος
- Τα πρόστιμα και οι προσαυξήσεις
- Οι προσωπικές καταναλωτικές δαπάνες
- Οι μη αναγνωρίσιμες φορολογικά δαπάνες ψυχαγωγίας
- Ο Φ.Π.Α. των μη εκπιπτόμενων δαπανών
- Δαπάνες άνω των 500 ευρώ, όπου η εξόφλησή τους δεν έγινε με τραπεζικό μέσο πληρωμής
- Η παροχή και λήψη αμοιβών σε χρήμα ή είδος που συνιστούν ποινικό αδίκημα

3.5 Φορολογική Αναμόρφωση

Σύμφωνα με το νόμο 3842/2010 που αφορά την αποκατάσταση της φορολογικής δικαιοσύνης, την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και άλλες διατάξεις, «ο λογιστής-φοροτεχνικός είναι υπεύθυνος για την ορθή μεταφορά των οικονομικών δεδομένων από τα στοιχεία στα βιβλία, για την ακρίβεια των δηλώσεων ως προς τη συμφωνία αυτών με τα φορολογικά και οικονομικά δεδομένα που προκύπτουν από τα τηρούμενα βιβλία. Επίσης, είναι υπεύθυνος για την ορθή φορολογική αναμόρφωση των αποτελεσμάτων με τις δαπάνες που δεν αναγνωρίζονται και τις οποίες παραθέτει αναλυτικά σε κατάσταση που συνυποβάλλεται με τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος. Το περιεχόμενο της κατάστασης

αυτής υπόκειται σε έλεγχο σύμφωνα με το άρθρο 66 του Κ.Φ.Ε.. Τέλος, με τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος δηλώνεται ότι κατά τη διαρρέυσα διαχειριστική περίοδο έχουν υποβληθεί ορθά όλες οι δηλώσεις παρακρατούμενου φόρου εισοδήματος και απόδοσης των έμμεσων φόρων. Για την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου αυτής, ο λογιστής-φοροτεχνικός υπογράφει τις δηλώσεις της παραγράφου 2, καθώς και τα συνυποβαλλόμενα έντυπα ή καταστάσεις, όπως αυτά καθορίζονται κάθε φορά με τις οικείες αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών. Επίσης, κατά την υποβολή των δηλώσεων οι λογιστές-φοροτεχνικοί αναγράφουν υποχρεωτικά το ονοματεπώνυμο, τη διεύθυνση κατοικίας τους ή της έδρας του επαγγέλματός τους, κατά περίπτωση, τον Α.Φ.Μ., την αρμόδια Δ.Ο.Υ για τη φορολογία τους, τον αριθμό μητρώου της άδειας άσκησης επαγγέλματός τους και την κατηγορία της άδειάς τους.»

Συγκεκριμένα, κατά τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος, οι δαπάνες οι οποίες δεν εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης, θα πρέπει να αναγράφονται αναλυτικά στην κατάσταση που συνυποβάλλεται με την ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος.

Σύμφωνα με το Ν.4308/2014, υποχρέωση να υποβάλλουν Κατάσταση Φορολογικής Αναμόρφωσης έχουν όλοι οι επιτηδευματίες και όλες οι εταιρίες που είναι υπόχρεες των Ε.Λ.Π. ακόμη και αν δεν έχουν δαπάνες προς αναμόρφωση. Πιο συγκεκριμένα:

- Η υποβολή κατάστασης αναμόρφωσης είναι υποχρεωτική και για τις μηδενικές δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος.
- Είναι υποχρεωτική η υποβολή της κατάστασης για τις Ναυτικές Εταιρίες και τις Ειδικές Ναυτικές Επιχειρήσεις, οι οποίες είναι απαλλαγμένες από την υποβολή του εντύπου Ε3, αλλά υποχρεούνται της τήρησης βιβλίων.
- Οι αγρότες του κανονικού καθεστώτος έχουν υποχρέωση υποβολής της κατάστασης φορολογικής αναμόρφωσης.
- Η κατάσταση φορολογικής αναμόρφωσης υποβάλλεται ακόμη και όταν η επιχείρηση έχει ζημία.
- Τα γραφεία αλλοδαπών εμποροβιομηχανικών επιχειρήσεων του α.ν.89/1967 (ν.3427/2005) είναι υποχρεωμένα να υποβάλλουν κατάσταση φορολογικής αναμόρφωσης, μόνο για τις δαπάνες που δεν καλύπτονται από τα δικαιολογητικά που προβλέπει ο Κώδικας Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών - Κ.Φ.Α.Σ.

Οι ναυτικές εταιρίες του ν. 959/1979, καθώς και τα γραφεία αλλοδαπών ναυτλιακών επιχειρήσεων που εγκαθίστανται στην Ελλάδα βάσει των διατάξεων του άρθρου 25 του

ν. 27/1975 (ΠΟΛ.1074/1.4.2015) δεν υποχρεούνται της υποβολής κατάστασης φορολογικής αναμόρφωσης:

Αναφορικά με τα νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα είναι υποχρεωμένα να υποβάλλουν την κατάσταση με τα ποσά της φορολογικής αναμόρφωσης κατά κατηγορία δαπανών σύμφωνα με την ΠΟΛ.1074/1.4.2015.

Η φορολογική αναμόρφωση υποβάλλεται αποκλειστικά μέσω ηλεκτρονικών μεθόδων και συνυποβάλλεται με το έντυπο Ε3. Στην περίπτωση στην οποία συμπληρώνονται οι προσωρινές διαφορές λογιστικής και φορολογικής βάσης στον πίνακα Ε' του εντύπου Ε3, στην κατάσταση φορολογικής αναμόρφωσης, συμπληρώνονται μόνο οι μόνιμες διαφορές σύμφωνα με το ν. 4308/2014.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε'. ΠΡΟΣΩΡΙΝΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ - ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ							
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΒΑΣΗ		ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΒΑΣΗ		Διαφορές		
					Θετικές	Αρνητικές	
ενσώματα πάγια	700		708		716	724	
άυλα στοιχεία	701		709		717	725	
χρηματοοικονομικά στοιχεία	702		710		718	726	
προβλέψεις	703		711		719	727	
λοιπές διαφορές ενεργητικού	704		712		720	728	
λοιπές διαφορές παθητικού	705		713		721	729	
διαφορές από ετεροχρονισμό εσόδων	▼ 706		714		722	730	
διαφορές από ετεροχρονισμό εξόδων	▼ 707		715		723	731	
ΣΥΝΟΛΟ					732	733	

Εικόνα 1. ΠΙΝΑΚΑΣ Ε' Εντύπου Ε3

Επιπλέον, η κατάσταση φορολογικής αναμόρφωσης αποτελείται από τον πίνακα που περιλαμβάνει τις εκπιπτόμενες και μη εκπιπτόμενες δαπάνες σύμφωνα με τα άρθρα 22 και 23 του Ν.4172/2013, καθώς επίσης και την υπεύθυνη δήλωση λογιστή για την ορθή υποβολή των δηλώσεων παρακρατούμενου φόρου εισοδήματος και απόδοσης των έμμεσων φόρων.

Αφού έχει συμπληρωθεί η κατάσταση φορολογικής αναμόρφωσης, το σύνολο του ποσού που προκύπτει, μεταφέρεται στον πίνακα ΣΤ' του εντύπου Ε3 για τις ατομικές επιχειρήσεις με απλογραφικά ή διπλογραφικά βιβλία, ανάλογα με την δραστηριότητα της επιχείρησης στους κωδικούς 143 (εμπορική δραστηριότητα), 243 (παραγωγική δραστηριότητα), 343 (αγροτική-βιολογική δραστηριότητα), 443 (παροχή υπηρεσιών) και το σύνολο, στον κωδικό 543. Όσον αφορά τις νομικές οντότητες και τα νομικά πρόσωπα, ανεξάρτητα από τον τρόπο τήρησης βιβλίων, το ποσό που προκύπτει από την κατάσταση φορολογικής αναμόρφωσης μεταφέρεται στον κωδικό 455 του εντύπου Ν.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤ'. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (Απλογραφικά - Διπλογραφικά Βιβλία)						
	Εμπορική δραστηριότητα	Παραγωγική δραστηριότητα	Αγροτική - Βιολογική δραστηριότητα	Παροχή Υπηρεσιών	Σύνολο	
(α) Αποτελέσματα προ φόρου	140	240	340	440	540	
(β) Πλέον: προσωρινές διαφορές μεταξύ ΕΛΠ - Φορολογικής Βάσης ⁽⁸⁾	141	241	341	441	541	
(γ) Μείον: προσωρινές διαφορές μεταξύ ΕΛΠ - Φορολογικής Βάσης ⁽⁹⁾	142	242	342	442	542	
(δ) Πλέον: Δαπάνες μη εκπιπτόμενες ⁽¹⁰⁾	143	243	343	443	543	
(ε) Μείον: Αφορολόγητα έσοδα ⁽¹¹⁾	144	244	344	444	544	
(στ) Μείον: Αφορολόγητα αποθεματικά άρ.71 Α ν.4172/2013	145	245	345	445	545	
(ζ) Μείον: Κέρδη από διάθεση ηλεκτρικής ενέργειας (παρ.6 άρθρου 29 ν. 4172/2013) ⁽¹²⁾	146	246	346	446	546	
(η) Μείον: Έκπτωση λόγω απασχόλησης ατόμων με αναπηρία (παρ.10 άρθρ.4 ν. 3522/2006)	147	247	347	447	547	
(θ) Μείον: Υπερτίμηση μεταβίβασης αυτοκινήτου (άρθρο 10 ν. 2579/1998 & άρθρο 5 ν.δ.1146/1972) ⁽¹³⁾	148	248	348	448	548	
(ι) Μείον: Αφορολόγητες εκπτώσεις αναπτυξιακών νόμων	149	249	349	449	549	
(ια) Μείον: Δαπάνες άρθρων 22Α, 22Β και 22Γ του ν. 4172/2013 (εξωλογιστικά)	150	250	350	450	550	
(ιβ) Μείον: Έκπτωση εργοδοτικών εισφορών για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας άρθρου 71Δ ν. 4172/2013 (εξωλογιστικά)	157	257	357	457	557	
(ιγ) Μείον: Ποσό επένδυσης για την ενίσχυση της παραγωγής οπτικοακουστικών έργων (άρθρο 71Ε ν. 4172/2013)	151	251	351	451	551	
(ιδ) Μείον: Δαπάνες για την εφαρμογή της ηλεκτρονικής τιμολόγησης άρθρου 71ΣΤ ν.4172/2013 (εξωλογιστικά)	158	258	358	458	558	
(ιε) Μείον: Προσυζητημένες αποσβέσεις άρθρου 24 ν. 4172/2013 (εξωλογιστικά)	156	256	356	456	556	
Φορολογητέα καθαρά αποτελέσματα από επιχειρηματική δραστηριότητα (α+β-γ+δ-ε-στ-ζ-η-θ-ια-ιβ-ιγ)	152	252		452	552	
Φορολογητέα καθαρά αποτελέσματα της παρ. 1 του άρθρου 71Ζ του ν. 4172/2013 (παραγωγή ηλεκτρικών οχημάτων και αγαθών ή ειδών σχετικών με τα ηλεκτρικά οχήματα)		259			559	
Φορολογητέα καθαρά αποτελέσματα από αγροτική - βιολογική δραστηριότητα			352		552	
Καθαρό εισόδημα περ. στή παραγρ. 2 άρθρου 12 ν. 4172/2013 ⁽¹⁴⁾				453	554	
Καθαρό εισόδημα άρθρου 5Γ του ν. 4172/2013	901	921	941	961	981	
Συνολικά Καθαρά Αποτελέσματα					555	

Εικόνα 2. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤ' Εντύπου Ε3

I. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ "ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ"		
Ακαθάριστα έσοδα χρήσης	015	
Κέρδη χρήσης βάσει Δ.Λ.Π. / Ε.Λ.Π.	116	
Ή ζημία χρήσης βάσει Δ.Λ.Π. / Ε.Λ.Π.	117	
(+) Προσωρινές διαφορές μεταξύ Δ.Λ.Π. / Ε.Λ.Π. - Φ.Β.	118	
(-) Προσωρινές διαφορές μεταξύ Δ.Λ.Π. / Ε.Λ.Π. - Φ.Β.	119	
Φορολογικά κέρδη χρήσης	016	
Φορολογική ζημία χρήσης	017	
Σε περίπτωση κερδών προστίθενται και σε περίπτωση ζημιάς αφαιρούνται		
1. Μη εκπιπτόμενες επιχειρηματικές δαπάνες	455	
2. Τεκμαρτό εισόδημα από ιδιοχρησιμοποίηση ακινήτου	443	
3. Χρεωστική διαφορά λόγω πιστωτικού κινδύνου (παρ. 3 άρθρ. 27 ν.4172/2013)	457	
4. Μη διανεμηθέν εισόδημα ελεγχόμενης αλλοδαπής εταιρείας (άρθρο 66 ν.4172/2013)	452	
5. Διαφορά κερδών με βάση τις διατάξεις του άρθρου 50 ν.4172/2013	446	
6.	454	
Σύνολο κερδών	024	
Υπόλοιπο ζημιών	224	

Εικόνα 3. ΠΙΝΑΚΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗΣ Εντύπου Ν

ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ:

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ:

ΑΦΜ:

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΛΟΓΙΣΤΗΣ ΦΟΡΟΤΕΧΝΙΚΟΣ:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗΣ

Συμπληρώνεται σε περίπτωση αναμόρφωσης η στήλη (4) με τα αντίστοιχα ποσά.

Α/Α (1)	ΕΙΔΟΣ ΔΑΠΑΝΗΣ (2)	ΚΩΔΙΚΟΣ (3)	ΠΟΣΟ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗΣ (4)
Άρθρα 22 και 23 ν. 4172/2013			
1.	Τόκοι από δάνεια που λαμβάνει η επιχείρηση από τρίτους (περ.α' άρθρου 23)	2001	
2.	Δαπάνη για αγορά αγαθών ή λήψη υπηρεσιών άνω 500 ευρώ χωρίς τη χρήση τραπεζικού μέσου πληρωμής (περ.β' άρθρου 23)	2002	
3.	Μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές (περ.γ' άρθρου 23)	2003	
4.	Μη εκπιπτόμενες προβλέψεις (περ.δ' άρθρου 23)	2004	
5.	Πρόστιμα, ποινές και προσαυξήσεις (περ.ε' άρθρου 23)	2005	
6.	Παροχή ή λήψη αμοιβών σε χρήμα ή είδος που συνιστούν ποινικό αδίκημα (περ. στ' άρθρου 23)	2006	
7.	Φόροι-τέλη που δεν εκπίπτουν (περ.ζ' άρθρου 23)	2007	
8.	Τεκμαρτό μίσθωμα κατά το μέτρο που υπερβαίνει το 3% της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου (περ. η' άρθρου 23)	2008	
9.	Δαπάνες για οργάνωση και διεξαγωγή ενημερωτικών ημερίδων και συναντήσεων (περ.θ' άρθρου 23)	2009	
10.	Δαπάνες για διεξαγωγή εορταστικών εκδηλώσεων (περιπτ.ι' άρθρου 23)	2010	
11.	Δαπάνες ψυχαγωγίας (περ. ια' άρθρου 23)	2011	
12.	Προσωπικές καταναλωτικές δαπάνες (περιπτ.ιβ' άρθρου 23)	2012	
13.	Δαπάνες προς φορολογικούς κατοίκους με έδρα σε κράτος μη συνεργάσιμο ή με προνομιακό φορολογικό καθεστώς (περ. ιγ' άρθρου 23)	2013	
14.	Δαπάνες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο εργασιακής σχέσης όπως αυτή ορίζεται στην παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 4172/2013, εφόσον η τμηματική ή ολική εξόφληση δεν έχει πραγματοποιηθεί με τη χρήση ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής ή μέσω παρόχου υπηρεσιών πληρωμών (περ. ιδ' άρθρου 23)	2023	
15.	Δαπάνες ενοικίων, εφόσον η εξόφλησή τους δεν έχει πραγματοποιηθεί με τη χρήση ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής ή μέσω παρόχου υπηρεσιών πληρωμών. (περ. ιε' άρθρου 23)	2027	
16.	Χρηματικά ποσά ή άλλα ανταλλάγματα που τυχόν καταβλήθηκαν άμεσα ή έμμεσα για μη εξουσιοδοτημένη πώληση διαφημιστικού τηλεοπτικού χρόνου. (περ.ιστ' άρθρου 23)	2028	

17.	Δαπάνες για δράσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στην περίπτωση που δεν προκύπτουν λογιστικά κέρδη χρήσης (άρθρο 22)	2029	
18.	Λοιπές δαπάνες που δεν αναγνωρίζονται προς έκπτωση	2020	
Λοιπά			
19.	Δαπάνες που αφορούν ενδοομιλικά μερισμάτα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 48 (παρ.4 άρθρου 48)	2014	
20.	Μη εκπιπτόμενες δαπάνες τόκων-Υποκεφαλαιοδότηση (άρθρο 49 ν.4172/2013)	2015	
21.	Μη εκπιπτόμενες δαπάνες αποσβέσεων από υπεραξία λόγω συγχώνευσης (άρθρα 52 & 54 ν.4172/2013)	2016	
22.	Δαπάνες φορέων Γενικής Κυβέρνησης που αφορούν έσοδα απαλλασσόμενα της φορολογίας	2017	
23.	Δαπάνες ναυτιλιακών επιχ/σεων που αφορούν έσοδα απαλλασσόμενα της φορολογίας	2018	
24.	Δαπάνες απαλλασσόμενων Ν.Π.	2019	
25.	Δαπάνες αστικών μη κερδοσκοπικών εταιρειών που αφορούν έσοδα μη υποκείμενα στο φόρο	2021	
26.	Ζημία χρήσης των εταιρειών που λειτουργούν ως σύστημα εναλλακτικής διαχείρισης του ν. 2939/2001.	2024	
27.	Υπερβάλλον ποσό δαπανών πολιτιστικών χορηγιών (άρθρο 12 παρ. 1 ν. 3525/2007)	2025	
28.	Δαπάνες επένδυσης κινηματογραφικής παραγωγής (άρθρο 8 ν. 3905/2010)	2026	
	ΣΥΝΟΛΟ	2100	

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ.....

Δηλώνω υπεύθυνα ότι έχουν υποβληθεί ορθά όλες οι δηλώσεις παρακρατούμενου φόρου εισοδήματος και απόδοσης των έμμεσων φόρων (παρ. 3 άρθρου 38 ν. 2873/2000)

ΝΑΙ 1

Ο ΥΠΟΧΡΕΟΣ

Ο ΛΟΓΙΣΤΗΣ ΦΟΡΟΤΕΧΝΙΚΟΣ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ-ΣΦΡΑΓΙΔΑ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ-ΣΦΡΑΓΙΔΑ

3.6 Παράδειγμα

Δίνονται τα παρακάτω στοιχεία ισοζυγίου για την επιχείρηση Ωμέγα Α.Ε.

α/α	Λογαριασμός	Λογιστική αξία
1	Πωλήσεις	12.500,00
2	Έξοδα μισθοδοσίας (πλην προβλέψιμων)	4.000,00
3	Προβλέψεις αποζημίωσης προσωπικού	100,00
4	Αποσβέσεις παγίων	1.000,00
5	Πρόστιμα-προσαυξήσεις	350,00
6	Έξοδα-προσωπικές καταναλωτικές δαπάνες	170,00
7	Δαπάνες ψυχαγωγίας	50,00
8	Τέλος επιτηδεύματος	150,00
9	Ασφαλιστικές εισφορές	3.500,00
10	Λοιπά έξοδα και ζημιές	420,00
11	Λοιπά έσοδα και κέρδη	330,00

Επιπλέον δίνονται οι παρακάτω πρόσθετες πληροφορίες:

Το ποσό των φορολογικά αναγνωριζόμενων αποσβέσεων χρήσης ανήλθε σε 1.550,00 €.

Οι προβλέψεις (έξοδο) αποζημίωσης προσωπικού δεν εκπίπτουν για σκοπούς φορολογίας εισοδήματος στο έτος που αναγνωρίζονται λογιστικά.

Τα πρόστιμα δεν αναγνωρίζονται φορολογικά, αλλά συνιστούν μόνιμη διαφορά λογιστικής και φορολογικής βάσης (δεν αντιστρέφονται).

Από τις ασφαλιστικές εισφορές έχουν καταβληθεί 1.500,00 ενώ το υπόλοιπο ποσό συνιστά προσωρινή διαφορά (αντιστρέφονται στο μέλλον).

Για τα λοιπά έξοδα και ζημιές και τα λοιπά έσοδα και κέρδη δεν υπάρχουν διαφορές μεταξύ λογιστικής και η φορολογικής βάσης.

α/α	Λογαριασμός	Λογιστική βάση	Φορολογική βάση
1	Πωλήσεις	12.500,00	12.500,00
2	Έξοδα μισθοδοσίας (πλην προβλέψιμων)	-4.000,00	-4.000,00
3	Προβλέψεις αποζημίωσης προσωπικού	-100,00	0,00
4	Αποσβέσεις παγίων	-1.000,00	-1.550,00
5	Πρόστιμα-προσαυξήσεις	-350,00	0,00
6	Έξοδα-προσωπικές καταναλωτικές δαπάνες	-170,00	0,00
7	Δαπάνες ψυχαγωγίας	-50,00	0,00
8	Τέλος επιτηδεύματος	-150,00	0,00
9	Ασφαλιστικές εισφορές	-3.500,00	-1.500,00
10	Λοιπά έξοδα και ζημιές	-420,00	-420,00
11	Λοιπά έσοδα και κέρδη	330,00	330,00
12	Κέρδη προ φόρων	3.090,00	5.360,00

Κεφάλαιο 4^ο Εσωτερικός έλεγχος σε Διεθνές Περιβάλλον

4.1 Εισαγωγή

Ο οικονομικός έλεγχος και η επανεξέταση των δαπανών μιας επιχείρησης είναι σημαντική για την κατάλληλη τεκμηρίωσή τους. Ο ελεγκτής αξιολογεί τις δαπάνες που έχουν γίνει από την επιχείρηση, ώστε να επαληθεύσει αφενός την αναγκαιότητά τους ως προς τον σκοπό της επιχείρησης και αφετέρου ότι οι δαπάνες αυτές συνάδουν με τους νόμους και τις πολιτικές.

Κατά τη διενέργεια του ελέγχου των δαπανών, αναγκαία προϋπόθεση είναι η συγκέντρωση κατάλληλων ελεγκτικών τεκμηρίων που θα επαληθεύουν τη φύση, την ύπαρξη, την πληρότητα και την αξία της δαπάνης. Γι' αυτό το λόγο πραγματοποιείται έλεγχος του εύλογου των δαπανών και έλεγχος της νομιμότητας του προμηθευτή.

Ο έλεγχος εύλογου των δαπανών αφορά τον έλεγχο της δαπάνης για το εάν αυτή είναι σύμφωνη με το τι θεωρείται σύνηθες ως δαπάνη της επιχείρησης και τον έλεγχο ότι πραγματοποιούνται μόνο δαπάνες που είναι απαραίτητες για τη λειτουργία της επιχείρησης. Για παράδειγμα, η υπερβολική κοστολόγηση μιας δαπάνης σε σχέση με τα δεδομένα, το μέγεθος και τις ανάγκες της επιχείρησης δεν αποτελεί εύλογη δαπάνη και δημιουργεί υποψίες. Το ίδιο συμβαίνει, εάν για παράδειγμα υπάρχουν λογαριασμοί ηλεκτρικής ενέργειας από παραπάνω της μιας, εταιρία-πάροχο αυτής για την ίδια εγκατάσταση της επιχείρησης.

Ο έλεγχος νομιμότητας του προμηθευτή προϋποθέτει την επαλήθευση ότι ο προμηθευτής είναι υπαρκτό πρόσωπο ή οντότητα με την οποία έχει γίνει η οποιαδήποτε συναλλαγή, για την αποφυγή εικονικών και μη υπαρκτών δαπανών.

4.2 Έλεγχος Δαπανών

Ο ελεγκτής θα πρέπει να ελέγξει τέσσερα πιθανά σφάλματα ως προς την πληρότητα (λ.χ. ότι η συναλλαγή δεν έχει καταγραφεί), ως προς την καταγραφή (αν λ.χ. η συναλλαγή έχει καταγραφεί εσφαλμένα), ως προς το διάστημα, (αν έχει καταγραφεί σε λογαριασμό σε λάθος περίοδο) και ως προς την εγκυρότητα (σε περίπτωση που η συναλλαγή δεν είναι έγκυρη).

Οι διαδικασίες που πρέπει να ακολουθήσει για την πραγματοποίηση του ελέγχου των δαπανών που έχουν πραγματοποιηθεί από την επιχείρηση είναι οι ακόλουθες:

- Ο έλεγχος της φύσης και της αξίας της δαπάνης
- Ο έλεγχος των απαραίτητων εγγράφων που συνοδεύουν την πραγματοποίηση της δαπάνης
- Ο έλεγχος της καταχώρησης της δαπάνης στη σωστή οικονομική χρήση
- Ο έλεγχος της δαπάνης για το ότι αυτή αφορά αποκλειστικά τη λειτουργία της επιχείρησης και δεν αποτελεί προσωπική δαπάνη
- Η επαλήθευση του ότι έχουν γίνει οι απαραίτητες προβλέψεις κατά το κλείσιμο των λογαριασμών

4.3 Μέθοδοι Ελέγχου

Ο έλεγχος των δαπανών γίνεται με τις μεθόδους cut-off, της πληρότητας, της ακρίβειας, της παρουσίας και της εμφάνισης της δαπάνης. Οι ελεγκτές θα πρέπει να αξιολογούν τις δαπάνες της επιχείρησης για να διασφαλίσουν ότι είναι σύμφωνες με τους νόμους και τις πολιτικές που ισχύουν, αλλά και ότι είναι απαραίτητες για το σκοπό λειτουργίας της επιχείρησης.

Στόχος είναι ο έλεγχος του εύλογου των δαπανών, η ακρίβεια και η σωστή τεκμηρίωση αυτών. Στον έλεγχο απαιτείται περισσότερη προσοχή όσον αφορά τον ισχυρισμό της πληρότητας, καθώς η ενδεχόμενη έλλειψη πληρότητας οδηγεί σε υποτίμηση των δαπανών με αποτέλεσμα την εμφάνιση υψηλότερου κέρδους, όπως επίσης εξίσου σημαντικός είναι και ο ισχυρισμός cut-off, διότι μπορεί η διοίκηση της επιχείρησης να θέλει να εμφανίσει υψηλότερα κέρδη περιόδου, καταχωρώντας δαπάνες στην επόμενη. Επιπλέον, υψίστης σημασίας είναι και η ακρίβεια, καθώς ελλοχεύει πάντοτε ο κίνδυνος να οφείλεται σε απάτη.

Εμφάνιση (Occurrence)

Ο ελεγκτής θα πρέπει να ελέγξει ότι όλες οι δαπάνες που έχουν καταγραφεί ή γνωστοποιηθεί είναι πραγματικές και αφορούν την οικονομική οντότητα καθώς υπάρχει η περίπτωση δαπάνη που έχει καταγραφεί να μην έχει πραγματοποιηθεί ποτέ.

Πληρότητα (Completeness)

Ο ελεγκτής ελέγχει ότι όλες οι δαπάνες που έχουν γίνει κατά τη διάρκεια της περιόδου έχουν καταχωρηθεί, καθώς και ότι συνοδεύονται από όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά πραγματοποίησης-πληρωμής της δαπάνης.

Ταξινόμηση (Classification)

Ο ελεγκτής ελέγχει αν όλες οι δαπάνες έχουν ταξινομηθεί σύμφωνα με τα ισχύοντα λογιστικά πρότυπα και έχουν καταχωρηθεί στους κατάλληλους λογαριασμούς. Ένα σύνθημα λάθος είναι να καταχωρούνται οι λειτουργικές δαπάνες ως κεφαλαιουχικές δαπάνες.

Cut-off

Ο ισχυρισμός αυτός διασφαλίζει ότι οι δαπάνες που έχουν καταχωρηθεί αφορούν τη σωστή λογιστική περίοδο και δεν έχουν καταχωρηθεί δαπάνες άλλης περιόδου στην τρέχουσα ή δαπάνες της τρέχουσας περιόδου σε άλλη.

Ακρίβεια (Accuracy)

Ο έλεγχος αυτός αφορά στην καταχώρηση των σωστών ποσών και δεδομένων των δαπανών που έχουν πραγματοποιηθεί.

Παρουσίαση (Presentation)

Οι συναλλαγές και τα γεγονότα έχουν συγκεντρωθεί, κατανεμηθεί κατάλληλα και περιγράφονται με σαφήνεια, και οι γνωστοποιήσεις αυτών είναι σχετικές με τα γεγονότα αυτά και κατανοητές.

4.4 Είδη Δαπανών

Η καταγραφή των εξόδων πραγματοποιείται με 2 μεθόδους, είτε με τη μέθοδο της ταμειακής βάσης, είτε με τη μέθοδο της δεδουλευμένης βάσης. Στη μέθοδο της ταμειακής βάσης τα έξοδα καταχωρούνται στο χρόνο που καταβάλλονται, ενώ στη μέθοδο της δεδουλευμένης βάσης τα έξοδα καταγράφονται στο χρόνο που πραγματοποιούνται. Γενικά, όμως, τα έξοδα καταχωρούνται με τη δεδουλευμένη βάση, έτσι ώστε να αντιστοιχούν με τα έσοδα που αποκτώνται στην ίδια λογιστική περίοδο.

Υπάρχουν δύο είδη επιχειρηματικών δαπανών, τα λειτουργικά έξοδα και τα μη λειτουργικά έξοδα. Τα λειτουργικά έξοδα, είναι έξοδα που γίνονται και αφορούν τις κύριες δραστηριότητες της επιχείρησης, όπως για παράδειγμα το ενοίκιο. Τα μη λειτουργικά έξοδα αφορούν τα έξοδα που δεν σχετίζονται με τις κύριες δραστηριότητες της επιχείρησης όπως για παράδειγμα, οι τόκοι.

Οι κεφαλαιουχικές δαπάνες, είναι κεφάλαια που χρησιμοποιούνται για την απόκτηση, την αναβάθμιση και τη συντήρηση φυσικών περιουσιακών στοιχείων, όπως κτίρια, μηχανήματα και εξοπλισμό.

Σύμφωνα με την υπηρεσία εσωτερικών εσόδων IRS (Internal Revenue Service), μια κυβερνητική υπηρεσία των Η.Π.Α., υπεύθυνη για τη συλλογή φόρων και την επιβολή της φορολογικής νομοθεσίας, τα κεφαλαιουχικά έξοδα αντιμετωπίζονται διαφορετικά σε σχέση με τα άλλα επιχειρηματικά έξοδα, καθώς αφαιρούνται τμηματικά από τα έσοδα της επιχείρησης κάθε χρόνο, ανάλογα με τον τύπο του περιουσιακού στοιχείου.

Για να εκπίπτει ένα επιχειρηματικό έξοδο, σύμφωνα με την IRS, πρέπει να είναι και σύνθητες και απαραίτητο για την επιχείρηση. Θα πρέπει δηλαδή να είναι κοινή ή αποδεκτή η δαπάνη στον κλάδο που ανήκει η επιχείρηση και απαραίτητη και χρήσιμη για τη λειτουργία και την επίτευξη της επιχειρηματικής της δραστηριότητας, ή την επιδίωξη κέρδους.

Έξοδα τα οποία είναι συνηθισμένα και απαραίτητα για την επιχείρηση, μπορούν να εκπέσουν από τα έσοδα της επιχείρησης. Ωστόσο υπάρχουν έξοδα που εκπίπτουν πλήρως, άλλα που εκπίπτουν μερικώς και άλλα που δεν εκπίπτουν.

Τα επιχειρηματικά έξοδα που εκπίπτουν πλήρως είναι:

- Έξοδα διαφήμισης και Μάρκετινγκ
- Τραπεζικές προμήθειες και τόκοι
- Δαπάνες εκπαίδευσης και κατάρτισης εργαζομένων
- Επιλεγμένες νομικές αμοιβές
- Τέλη άδειας χρήσης και τέλη ρυθμίσεων
- Αμοιβές προσωπικού
- Προγράμματα παροχών εργαζομένων
- Ενοικιάσεις εξοπλισμού
- Ασφάλειες
- Καταβαλλόμενοι τόκοι
- Έξοδα και προμήθειες γραφείου
- Συντηρήσεις και επισκευές
- Ενοίκια

- Δαπάνες λογαριασμών που αφορούν θέρμανση, φωτισμό, ρεύμα, τηλεφωνία και νερό, ωστόσο οποιοδήποτε μέρος της δαπάνης αφορά προσωπική χρήση, δεν εκπίπτει.

Επιχειρηματικά έξοδα που εκπίπτουν μερικώς:

- Δώρα, γεύματα, έξοδα ψυχαγωγίας. Γενικά εκπίπτουν το 50% ορισμένων γευμάτων που παρέχονται στους υπαλλήλους.
- Έξοδα με επαγγελματική και προσωπική χρήση εκπίπτουν κατά το μέρος της επαγγελματικής τους χρήσης.
- Το 70% του εγχώριου κόστους έρευνας και ανάπτυξης, καθώς το υπόλοιπο 30% θα πρέπει η επιχείρηση να το κεφαλαιοποιήσει και να το αποσβέσει σε διάρκεια 60 μηνών από το μήνα που καταβλήθηκαν τα έξοδα.

Δαπάνες που δεν εκπίπτουν:

- Έξοδα και ζημίες κατεδάφισης
- Κυβερνητικά πρόστιμα και ποινές
- Παράνομες δραστηριότητες
- Πολιτικές συνεισφορές
- Προσωπικές δαπάνες
- Φιλανθρωπικές συνεισφορές
- Επαγγελματική ένδυση

Κεφάλαιο 5^ο Διαφθορά σε Ελληνικό και Διεθνές Περιβάλλον

5.1 Εισαγωγή

Τι είναι η διαφθορά

Η διαφθορά αποτελεί ένα σύνθετο και πολύπλευρο φαινόμενο που εντοπίζεται με πολλές μορφές σε διάφορα πλαίσια, σε ιδιωτικό αλλά και δημόσιο τομέα σε πολλές χώρες, αναπτυγμένες αλλά και αναπτυσσόμενες. Η διαφθορά είναι άδικη και ακανθώδης προκύπτει το ζήτημα της ηθικής και της δικαιοσύνης, διότι παραβιάζονται κανόνες που έχουν αρνητικά επακόλουθα στην κοινωνία. Θα μπορούσε επίσης να χαρακτηριστεί ως μια κοινωνική ασθένεια, καθώς:

- Αυξάνει τις δαπάνες, αποθαρρύνει τις επενδύσεις, επιβραδύνει την οικονομική ανάπτυξη, διευρύνει τις οικονομικές ανισότητες βλάπτοντας τους πιο αδύναμους πολίτες με αποτέλεσμα να βάλλεται γενικά η οικονομία της χώρας.
- Προκαλεί αρνητικές αντιδράσεις, διαβρώνει την εμπιστοσύνη προς τις κυβερνήσεις και τους θεσμούς αλλά και μεταξύ των πολιτών με αποτέλεσμα την αναστάτωση της κοινωνίας,
- Δημιουργεί προβλήματα προσωπικής και εθνικής ασφάλειας όσον αφορά την υγεία, τους περιβαλλοντικούς κινδύνους, την εγκληματικότητα κ.α.

Η διαφθορά θεωρείται ως το κύριο εμπόδιο για οικονομική και πολιτική ανάπτυξη σε οποιαδήποτε χώρα και αν επικρατεί, για το λόγο ότι η διαφθορά δημιουργεί οικονομικά επενδυτικά κίνητρα βασισμένα σε διαστρεβλωμένα δεδομένα, υπονομεύει τους δημόσιους φορείς και δημιουργεί και τροφοδοτεί ένα περιβάλλον δυσπιστίας στην κοινωνία.

Η ελεγκτική αποτελεί ένα από τα μέσα καταπολέμησης, προστασίας και αποτροπής από τη διαφθορά. Η θέση των ελεγκτών σε μια εταιρία μπορεί να παίζει μεγάλο ρόλο στην καταπολέμηση της διαφθοράς καθώς αυτοί είναι που παρακολουθούν και αναφέρουν το εάν η εταιρία λειτουργεί και δρα σύμφωνα με τους νόμους. Ωστόσο, δεν είναι λίγες οι φορές εκείνες, στις οποίες έχουν κατηγορηθεί οι ελεγκτές για αδυναμία εντοπισμού της διαφθοράς σε σκάνδαλα που έχουν βγει στην επιφάνεια.

Η διαφθορά, όπως προαναφέρθηκε αποτελεί ένα σύνθετο φαινόμενο με οικονομικές, ηθικές, κοινωνικές, πολιτικές και πολιτιστικές διαστάσεις και είναι εξίσου πολύπλευρο ανάλογα με τη μορφή, τον τομέα, το μέγεθος και τη συχνότητα που εμφανίζεται. Εκλαμβάνεται ως φθορά των ηθών, ως ανηθικότητα και ως καταστροφή της πίστης, της

τιμής και της εμπιστοσύνης. Πρόκειται επομένως για καταστάσεις κατά τις οποίες χρησιμοποιούνται αθέμιτα μέσα για προσωπικό όφελος. Σε κάθε περίπτωση, οι ορισμοί που υπάρχουν για τη διαφθορά είναι πολλοί.

Διαφθορά είναι η παροχή κάποιας ανταμοιβής σε κάποιον με δύναμη, έτσι ώστε να τη χρησιμοποιήσει προς όφελος του δωρητή. Επίσης, ως διεφθαρμένες θεωρούνται οι πράξεις που έχουν ως αποτέλεσμα την άδικη μεταχείριση ανθρώπων, με την εκτροπή πόρων από αυτούς που προορίζονταν προς όφελος άλλων.

Ο ορισμός, ο οποίος χρησιμοποιείται ευρύτατα από τους λογιστές θέλει τη διαφθορά ως κατάχρηση δημόσιας θέσης, εξουσιών ή πόρων για προσωπικό όφελος. Ο διεθνής οργανισμός Ανώτατων ελεγκτικών ιδρυμάτων (INTOSAI) από την μεριά του, ορίζει τη διαφθορά ως κατάχρηση δημόσιας εξουσίας ή εμπιστοσύνης για προσωπικό όφελος. Ο ιδιωτικός τομέας την ορίζει ως μια πράξη όπου ένα άτομο εκμεταλλεύεται τη θέση στην οποία βρίσκεται, με σκοπό να κερδίσει ορισμένα προσωπικά οφέλη πλην όμως σε βάρος του οργανισμού που εκπροσωπεί.

5.2. Λόγοι Διαφθοράς

Κάποια από τα σφάλματα που προκύπτουν οφείλονται σε απάτη και διαφθορά, αλλά η ρίζα του προβλήματος προέρχεται από τη φύση της σχέσης μεταξύ των πελατών και των ελεγκτικών-λογιστικών εταιριών που μπορεί να επηρεάσει τον τρόπο με τον οποίο εκτελούν τον έλεγχο. Η ανεξαρτησία των ελεγκτών επηρεάζεται επίσης και από το γεγονός ότι προσλαμβάνονται από τον πελάτη για τον οποίο διενεργούν τον έλεγχο.

Επιπλέον υπάρχει και η σύγκρουση συμφερόντων που δημιουργείται στο περιβάλλον μεταξύ των ελεγκτικών εταιριών και της ανταγωνιστικότητας που υπάρχει. Η διατήρηση καλών σχέσεων των εταιριών αυτών με τους πελάτες τους αποτελεί σημαντικό παράγοντα που επηρεάζει τον τρόπο διενέργειας των ελεγκτικών πρακτικών τους.

Ξέπλυμα χρήματος-τρόποι

Πολλές φορές χρησιμοποιείται η λογιστική για τη «νομιμοποίηση» χρήματος από διάφορες παράνομες δραστηριότητες, όπως μεταξύ άλλων οι δωροδοκίες. Οι τρόποι που χρησιμοποιούνται είναι:

- Η χρήση αλλοδαπών θυγατρικών εταιριών για συνεισφορές σε πολιτικές εκστρατείες, ώστε η προσοχή των αρχών να μην πέσει στη μητρική εταιρία

- Η χρήση offshore θυγατρικών ως συγκάλυψη για μετρητά που χρησιμοποιούνται για ξένες και εγχώριες πολιτικές δραστηριότητες
- Η έκδοση εικονικών τιμολογίων
- Η χρήση παράνομων συνεισφορών ως μπόνους σε στελέχη κα εργαζόμενους
- Μέσω των πληρωμών σε ξένους συμβούλους και πράκτορες με αδυναμία επαλήθευσης του εάν είχαν παρασχεθεί οι υπηρεσίες αυτών

5.3 Τύποι Διαφθοράς

Η διαφθορά εμφανίζεται ως:

- Δωροδοκία. Η ανταμοιβή σε μετρητά ή είδος που προσφέρεται σε κάποιον για να ενεργήσει προς όφελος του δωρητή. Εμφανίζεται ως «μίζες» τιμολογίων, όπως για παράδειγμα, όταν ένας προμηθευτής δωροδοκεί κάποιον για την παραγγελία και ως δωροδοκίες προσφορών, για να κερδίσει τη διαδικασία επιλογής προσφοράς ο προτιμώμενος πωλητής.
- Εκβιασμός. Η απαιτητική ή αναγκαστική είσπραξη χρημάτων ή άλλου είδους αξίας, παράνομα, για να παρασχεθεί μια υπηρεσία ή να αποφευχθεί μια ποινή. Ο οικονομικός εκβιασμός για παράδειγμα, όπου ο εργαζόμενος απαιτεί «μίζες» από τον πωλητή για την παραγγελία ή για να επωφεληθεί από κάποιο δάνειο, έκπτωση, ή κάποια άδεια.
- Παράνομα φιλοδωρήματα, όπου εργαζόμενοι λαμβάνουν από κάποιον πωλητή, τα οποία δεν σχετίζεται με κάποια παραγγελία.
- Απάτη. Η εγκληματική εξαπάτηση για απόκτηση κάποιου πλεονεκτήματος.
- Κατάχρηση. Η παράνομη εκτροπή αγαθών για προσωπικό όφελος.
- Νεποτισμός. Η ευνοϊκή μεταχείριση συγγενών και φίλων από υψηλόβαθμα στελέχη.

Στους τρεις πρώτους τύπους διαφθοράς είναι εμφανές πως εμπλέκονται δύο πλευρές, σε αντίθεση με τους υπόλοιπους τύπους, όπου δεν απαιτείται η εμπλοκή παραπάνω της μιας πλευράς για την επίτευξη του στόχου, καθώς αυτός πραγματοποιείται άμεσα από το ίδιο το ενεργό υποκείμενο.

Η διαφθορά μπορεί να είναι ιδιωτική, δηλαδή από ιδιώτη προς ιδιώτη, δημόσια από ιδιώτη προς δημόσιο λειτουργό ή από δημόσιο λειτουργό προς δημόσιο λειτουργό και

διαφθορά στο διεθνές περιβάλλον, δηλαδή διεθνής οργανισμός προς διεθνή ή διεθνής οργανισμός προς εγχώριο.

Στον ιδιωτικό τομέα η διαφθορά εμφανίζεται όταν κάποιος ασκεί ορισμένη δύναμη ή και επιρροή πάνω σε μια λειτουργία. Στον δημόσιο τομέα αλλά και στο διεθνές περιβάλλον διαφθορά αποτελεί η χρήση κρατικής εξουσίας για προσωπικό όφελος, όπως η «μίζα» από αναπτυξιακά προγράμματα ή πολυεθνικές εταιρίες, οι ανταποδώσεις για νομοθετική υποστήριξη, η εκτροπή δημοσίων κονδυλίων για προσωπική χρήση, η παράβλεψη παράνομων δραστηριοτήτων και η παρέμβαση στην απόδοση της δικαιοσύνης, η κλοπή, η υπερτιμολόγηση, η έγκριση ανύπαρκτων έργων, η απάτη κατά την αποτίμηση και την είσπραξη φόρων

Ορισμένοι τύποι διαφθοράς δεν αφήνουν πολλά στοιχεία στον ελεγκτή που πρέπει να ακολουθήσει, ώστε να γίνει αντιληπτή η διαφθορά. Πέρα από αυτό, υπάρχουν και άλλα ζητήματα που ενδέχεται να εμποδίσουν τους ελεγκτές να ψάξουν για τυχόν διαφθορά.

Το πρώτο ζήτημα που προκύπτει είναι το γεγονός ότι η διαφθορά οργανώνεται, έτσι ώστε να παρακάμψει κάθε προσπάθεια αποτροπής της μέσω των εσωτερικών ελέγχων. Η οργάνωση αυτή απαιτεί άτομα που γνωρίζουν να συγκαλύπτουν παράνομες δραστηριότητες και να τις κάνουν να φαίνονται ως νόμιμες. Το δεύτερο ζήτημα που προκύπτει είναι πως σε μερικούς πολιτισμούς κάποια είδη διαφθοράς θεωρούνται «αποδεκτά» ή και «φυσιολογικά». Για παράδειγμα στην ανατολική Ασία δεν αντιμετωπίζουν τα φιλοδωρήματα και τις δωροδοκίες τόσο σοβαρά όσο άλλες χώρες.

5.3.1 Δωροδοκία

Η δωροδοκία αποτελεί έναν από τους συχνότερους τύπους διαφθοράς. Μπορεί να είναι ενεργητική και εμφανίζεται ως η παροχή ωφελημάτων σε πρόσωπο προκειμένου να ενεργήσει παράνομα κατά την άσκηση των καθηκόντων του, ή να είναι παθητική που είναι η αποδοχή μιας δωροδοκίας.

Η ενεργητική δωροδοκία εμφανίζεται ως:

- Μια υπόσχεση, προσφορά ή παροχή, απευθείας ή μέσω τρίτου, σε ένα πρόσωπο το οποίο ασκεί διευθυντική λειτουργία ή εργάζεται υπό οποιαδήποτε ιδιότητα σε ιδιωτικό φορέα, μη οφειλομένου πλεονεκτήματος οιασδήποτε φύσεως, για τον εαυτό του ή για τρίτον, προκειμένου το πρόσωπο να τελέσει ή να μην τελέσει μια πράξη, κατά παράβαση των καθηκόντων του.

- Η απευθείας ή μέσω τρίτου αίτηση ή αποδοχή μη οφειλομένου πλεονεκτήματος οιασδήποτε φύσεως, ή αποδοχή της υπόσχεσης τέτοιου πλεονεκτήματος, για τον εαυτό του ή για τρίτον, εκ μέρους προσώπου το οποίο ασκεί διευθυντική λειτουργία ή εργάζεται υπό οποιαδήποτε ιδιότητα σε ιδιωτικό φορέα, προκειμένου να τελέσει ή να μην τελέσει πράξη κατά παράβαση των καθηκόντων του.

5.3.2 Απάτη

Η παρατυπία που εντοπίζεται στις οικονομικές καταστάσεις οφείλεται σε δύο σενάρια, αυτά του σφάλματος και της απάτης. Η διαφορά μεταξύ τους έγκειται στην πρόθεση, καθώς η απάτη είναι μια πράξη, η οποία γίνεται προς όφελος ορισμένων ατόμων ή ομάδων, ενώ τα λάθη γίνονται ακούσια ή από αμέλεια.

Υπάρχουν δύο ειδών παρατυπίες, η Εφάπαξ παρατυπίες και οι Συστημικές. Όσον αφορά την πρώτη κατηγορία, είναι παρατυπίες που εμφανίζονται μία ή περισσότερες φορές για ένα συγκεκριμένο γεγονός και όχι τακτικά για γεγονότα ίδιου τύπου. Γίνονται από εσκεμμένα ή ακούσια λάθη και σε μεμονωμένα περιστατικά και εμπίπτουν στην κατηγορία των σφαλμάτων, όπως είναι τα σφάλματα καταχώρησης, είσπραξης και αντιστάθμισης. Οι συστημικές παρατυπίες αποτελούν επαναλαμβανόμενα σφάλματα, λόγω της κακής και αποτυχημένης λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου. Συμβαίνουν συχνά και επηρεάζουν αρνητικά όλες της υπόλοιπες λειτουργίες της επιχείρησης. Θεωρούνται ως σφάλματα που γίνονται με δόλιο σκοπό, όπως είναι η κατάχρηση κεφαλαίων, περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης και εικονικά τιμολόγια.

Το μέγεθος της επιχείρησης, η λειτουργική πολυπλοκότητα και οι συχνές αλλαγές στο επιχειρηματικό περιβάλλον μπορούν να οδηγήσουν και να επηρεάσουν σημαντικά την πιθανότητα να προκύψουν παρατυπίες, όπως για παράδειγμα στη μετάβαση της μεθόδου πληρωμής συναλλαγών από μη ηλεκτρονική σε ηλεκτρονική πληρωμή, κατά την οποία μπορούν εύκολα να εμφανιστούν σφάλματα αλλά και απάτες. Παρ' όλα αυτά, πολλές φορές είναι δύσκολο να εντοπιστεί και να διακριθεί το εάν μια παρατυπία αποτελεί σφάλμα ή απάτη.

Αναφορικά με τα σφάλματα, υπάρχουν διάφορα είδη που μπορούν να εντοπιστούν και είναι:

Σφάλματα Αρχής. Αποτελούν σφάλματα, κατά τα οποία η καταχώρηση δεδομένων δεν γίνεται με βάση τους κανόνες και τις λογιστικές Αρχές και δεν εντοπίζονται εύκολα από το ισοζύγιο και μόνο. Τέτοια σφάλματα δημιουργούνται είτε ακούσια είτε με σκοπό τη

«χειραγώγηση» των λογαριασμών με αποτέλεσμα την αύξηση ή την μείωση των κερδών. Παραδείγματα τέτοιων σφαλμάτων είναι η καταχώρηση λανθασμένων ποσών απόσβεσης, η λανθασμένη αποτίμηση των κτιρίων, μηχανημάτων, αποθέματος, επενδύσεων και άλλων περιουσιακών στοιχείων.

Σφάλματα Παράλειψης. Υπάρχουν δύο είδη παραλείψεων κατά την καταχώρηση των συναλλαγών στους λογαριασμούς. Η πρώτη κατηγορία είναι η παράλειψη της καταχώρησης της συναλλαγής εντελώς, η οποία δεν εντοπίζεται εύκολα ενώ από την άλλη μεριά, η δεύτερη κατηγορία είναι η εν μέρει παράλειψη καταχώρησης των συναλλαγών.

Σφάλματα Διπλής Καταχώρησης των οποίων ο εντοπισμός είναι δύσκολος και απαιτεί σωστή και λεπτομερή παρατήρηση των λογαριασμών.

Σφάλματα Είσπραξης. Αυτά τα σφάλματα προκύπτουν, όταν η καταχώρηση που γίνεται δεν είναι σωστή. Τέτοια σφάλματα, για παράδειγμα, είναι η αγορά προϊόντων 25.000 να καταχωρηθεί ως 2.500, η αγορά με πίστωση σε έναν προμηθευτή να καταχωρηθεί σε άλλον προμηθευτή, η αγορά από έναν προμηθευτή να καταχωρηθεί με χρέωσή του αντί για πίστωσή του και χρέωση του λογαριασμού αγοράς προϊόντων και η καταχώρηση των ποσών με αντιστροφή των αριθμών του συνολικού ποσού.

Σφάλματα Αντιστάθμισης. Όταν το αποτέλεσμα μιας λανθασμένης καταχώρησης αντισταθμίζει μια άλλη λανθασμένη καταχώρηση, επομένως το αποτέλεσμα στο υπόλοιπο του λογαριασμού δεν επηρεάζεται καθώς η χρέωση και η πίστωση είναι ίδιες με αποτέλεσμα να είναι ιδιαίτερα δύσκολο να εντοπιστούν.

5.4 Δείκτες Διαφθοράς σε Ελλάδα και Εξωτερικό

Η διάκριση του μεγέθους της διαφθοράς που λαμβάνει σε μια χώρα εξαρτάται μεν από το χρηματικό ποσό, το οποίο σχετίζεται άμεσα με τους οικονομικούς πόρους μια χώρας, αλλά κυρίως συνδέεται και με το ποιο εμπλέκονται και σε ποιο κοινωνικοοικονομικό τομέα εμφανίζεται η διαφθορά. Μεγάλη ή σημαντική διαφθορά υπάρχει όταν διακινούνται μεγάλης ποσότητας χρηματικά ποσά, αλλά ακόμη μεγαλύτερη θεωρείται η διαφθορά κατά την οποία εμπλέκονται πολιτικοί και δημόσιοι υπάλληλοι που σχετίζονται με μεγάλες εγχώριες ή πολυεθνικές εταιρίες, με το οργανωμένο έγκλημα, τη διακίνηση όπλων, φαρμάκων ή και ανθρώπων. Από την άλλη, μικρή ή ασήμαντη διαφθορά αναφέρεται σε μικρότερης ποσότητας χρηματικά ποσά και εμπλέκονται κατώτερης

βαθμίδας δημόσιοι υπάλληλοι, η οποία όμως δεν είναι στην πραγματικότητα ασήμαντη, όπως χαρακτηρίζεται, διότι επηρεάζει αρνητικά σε μεγάλο βαθμό την υγεία, την ασφάλεια, τη δικαιοσύνη και την παιδεία.

Για τη μέτρηση της διαφθοράς υπάρχουν περίπου 7 δείκτες από τους οποίους 2 μόνο έχουν παγκόσμια κάλυψη. Ο πρώτος δείκτης είναι ο δείκτης αντίληψης της διαφθοράς (Corruption Perception Index) και ο δεύτερος είναι ο δείκτης ελέγχου διαφθοράς (Control of Corruption Index).

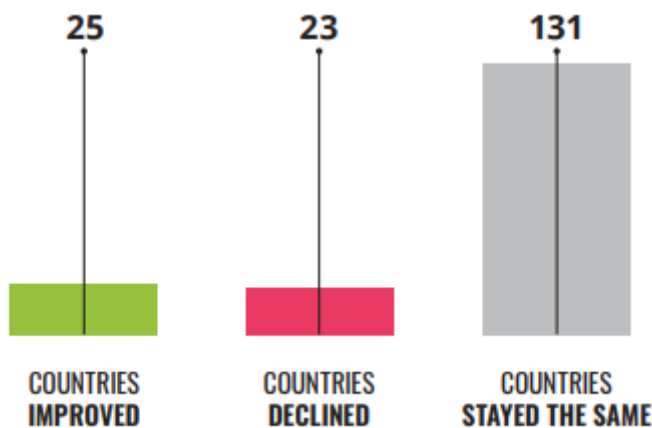
Σύμφωνα με τον πρώτο Δείκτη, ο οποίος καλύπτει 180 χώρες, για το 2021 στις πρώτες 10 θέσεις με τη μικρότερη διαφθορά βρίσκονται η Δανία, η Φιλανδία, η Νέα Ζηλανδία, η Νορβηγία, η Σιγκαπούρη, η Σουηδία, η Ελβετία, το Λουξεμβούργο και η Γερμανία. Στις τελευταίες θέσεις βρίσκονται το Νότιο Σουδάν, η Σύρια, η Σομαλία, η Βενεζουέλα, η Υεμένη και η Βόρεια Κορέα. Παρακάτω αποτυπώνονται η κατάταξη των χωρών όσον αφορά τη διαφθορά για το έτος 2021. Η βαθμολογία κυμαίνεται από το 1 μέχρι και το 100, όπου το 1 αντιστοιχεί σε πολύ μεγάλο επίπεδο διαφθοράς και το 100 να μην υπάρχει διαφθορά.

39	North Macedonia	34	El Salvador	29	Liberia	23	Zimbabwe
39	Suriname	34	Sierra Leone	29	Mali	22	Eritrea
39	Tanzania	33	Egypt	29	Russia	21	Congo
39	Vietnam	33	Nepal	28	Mauritania	21	Guinea Bissau
38	Argentina	33	Philippines	28	Myanmar	20	Chad
38	Brazil	33	Zambia	28	Pakistan	20	Comoros
38	Indonesia	33	Algeria	28	Uzbekistan	20	Haiti
38	Lesotho	32	Eswatini	27	Cameroon	20	Nicaragua
38	Serbia	32	Ukraine	27	Kyrgyzstan	20	Sudan
38	Turkey	31	Gabon	27	Uganda	19	Burundi
37	Gambia	31	Mexico	26	Bangladesh	19	Democratic Republic of the Congo
37	Kazakhstan	31	Niger	26	Madagascar	19	Turkmenistan
37	Sri Lanka	31	Papua New Guinea	26	Mozambique	17	Equatorial Guinea
36	Cote d'Ivoire	30	Azerbaijan	25	Guatemala	17	Libya
36	Ecuador	30	Bolivia	25	Guinea	17	Iran
36	Moldova	30	Djibouti	25	Iran	16	Afghanistan
36	Panama	30	Dominican Republic	25	Tajikistan	16	Korea, North
36	Peru	30	Laos	24	Lebanon	16	Yemen
35	Albania	30	Paraguay	24	Nigeria	14	Venezuela
35	Bosnia and Herzegovina	30	Togo	24	Central African Republic	13	Somalia
35	Malawi	30	Kenya	23	Cambodia	13	Syria
35	Mongolia	29	Angola	23	Honduras	11	South Sudan
35	Thailand			23	Iraq		

Εικόνα 4. Κατάταξη των χωρών βάσει του δείκτη αντίληψης της διαφθοράς (Corruption Perception Index) για το 2021

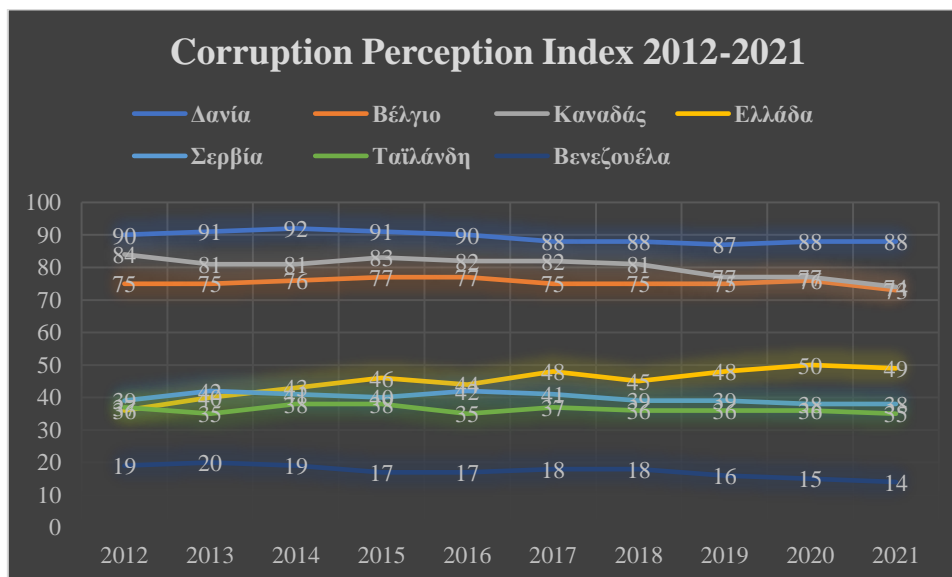
Αξιοσημείωτο, σύμφωνα με τον δείκτη είναι πως την τελευταία δεκαετία, ο έλεγχος της διαφθοράς έχει παραμείνει στάσιμος ή έχει επιδεινωθεί στο 86% των χωρών, με 25 χώρες να έχουν βελτιωθεί, 23 χώρες να έχουν χειροτερέψει και οι υπόλοιπες 131 χώρες να έχουν μείνει στο ίδιο επίπεδο.

Εικόνα 5. Η εξέλιξη του Ελέγχου διαφθοράς στις χώρες τα τελευταία 10 χρόνια

Παρακάτω αποτυπώνεται η πορεία του δείκτη αντίληψης της διαφθοράς στη Δανία, το Βέλγιο, τον Καναδά, τη Σερβία, την Ταϊλάνδη, τη Βενεζουέλα και την Ελλάδα. Η πρώτες τρεις χώρες βρίσκονται σε καλύτερο επίπεδο διαφθοράς με τη Δανία να έχει διατηρήσει το επίπεδο διαφθοράς σταθερό τα τελευταία χρόνια, το Βέλγιο και τον Καναδά να έχουν χειροτερέψει και να βρίσκονται το 2021 σχεδόν στο ίδιο επίπεδο. Η Ταϊλάνδη και η Σερβία τα τελευταία χρόνια έχουν διατηρήσει τη θέση τους περίπου στο ίδιο επίπεδο,

παρ' όλα αυτά βρίσκονται σε ένα σχετικά υψηλό επίπεδο διαφοράς, με τη Βενεζουέλα που έχει αρκετά υψηλό επίπεδο και αποτελεί μια από τις χώρες όπου η διαφθορά έχει αυξηθεί. Όσον αφορά την Ελλάδα, ο δείκτης αντίληψης της διαφθοράς φαίνεται να έχει αυξηθεί με τη χώρα μας να έχει ουσιαστικά μειώσει το επίπεδο διαφοράς από το 2012.

Διάγραμμα 1. Η πορεία του Δείκτη αντίληψης της διαφθοράς από το 2012 έως 2021 σε Δανία, Βέλγιο, Καναδά, Ελλάδα, Σερβία, Ταϊλάνδη και Βενεζουέλα

5.5 Πρόληψη Διαφθοράς

5.5.1 Ελλάδα

Για την πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς στο επίπεδο της Ελλάδας, έχει συσταθεί η Εθνική Αρχή Διαφάνειας, μια ενιαία και ανεξάρτητη αρχή σύμφωνα με τις διεθνείς πρακτικές και απαιτήσεις του διεθνούς δικαίου. Η Αρχή αυτή, έχει αναλάβει τις αρμοδιότητες πέντε βασικών ελεγκτικών δημόσιων φορέων, το Γραφείο Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, το Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, το Σώμα Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας, το Σώμα Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων, το Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Μεταφορών καθώς και της Γενικής Γραμματείας Καταπολέμησης της Διαφθοράς.

Στόχος της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας είναι ο σχεδιασμός και η υλοποίηση ενός πλαισίου συνεκτικών πολιτικών τόσο για τον εντοπισμό και την καταστολή πράξεων διαφθοράς όσο και για την πρόληψη κι αποτροπή αυτών καθώς και την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του συνόλου της κοινωνίας.

Σύμφωνα με το Διοικητή της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας κ. Άγγελο Μπίνη σημαντικός είναι ο ρόλος της τεχνολογίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς, καθώς τα σύγχρονα

ψηφιακά εργαλεία καθιστούν ευκολότερη τη ροή της πληροφορίας, ενισχύουν τη διαφάνεια και τη λογοδοσία, οι διαδικασίες αυτοματοποιούνται και γίνονται πιο απλές, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η παραγωγικότητα και να μειώνεται η γραφειοκρατία. Η τεχνολογία με τα σύγχρονα εργαλεία που παρέχει, περιορίζει την εμφάνιση περιστατικών απάτης, διευκολύνει τη διαδικασία εντοπισμού τους, μειώνει το διοικητικό κόστος, ενισχύει την εμπιστοσύνη των πολιτών στους θεσμούς αλλά και τις επενδύσεις. Η Εθνική Αρχή Διαφάνειας με την αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας, έχει αναπτύξει ψηφιακά εργαλεία, όπως για παράδειγμα ψηφιακές εφαρμογές και πλατφόρμες, microsites, intranet κλπ., που ενισχύουν τις διαδικασίες εντός της Αρχής, αλλά και τον συντονισμό των ελεγκτικών φορέων για την πρόληψη αλλά και καταπολέμηση της διαφθοράς.

Σημαντική είναι επίσης η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας, η συνεχή εκπαίδευση και ενημέρωση των υπαλλήλων με την αξιοποίηση των ψηφιακών εργαλείων που προσφέρονται από τις πλατφόρμες της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης, το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Ωστόσο, για την καταπολέμηση της διαφθοράς πέρα από την τεχνολογία, απαιτείται μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση που συνδυάζει τη πολιτική βούληση, τις απαραίτητες νομοθετικές πρωτοβουλίες, την κατάλληλη νομοθέτηση, τη λήψη μέτρων πρόληψης της διαφθοράς και την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση της κοινωνίας, όπως προαναφέρθηκε.

5.5.2 Ευρώπη

Η διαφθορά και η απάτη από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντιμετωπίζονται ως απειλές ως προς την ασφάλειά της και τα οικονομικά της συμφέροντα. Προτεραιότητα των θεσμικών οργάνων της ΕΕ αποτελεί η προστασία των συμφερόντων αυτών με στόχο την καταπολέμηση της διαφθοράς και των επιπτώσεών της, καθώς έτσι τροφοδοτείται το οργανωμένο έγκλημα αλλά και η τρομοκρατία.

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 1999 ενεργεί η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) με κύριο σκοπό να διερευνά περιπτώσεις διαφθοράς και σοβαρών παραπτωμάτων στα θεσμικά όργανα της ΕΕ καθώς επίσης και περιπτώσεις απάτης εις βάρος του προϋπολογισμού της ΕΕ, διεξάγοντας ανεξάρτητες διοικητικές έρευνες για απάτη, διαφθορά και κάθε άλλη παράνομη δραστηριότητα που αφορά κονδύλια ή έσοδα της ΕΕ, ώστε να διασφαλίζει ότι τα χρήματα των φορολογουμένων της διατίθενται για έργα που συμβάλλουν στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην προώθηση της ανάπτυξης στην Ευρώπη. Η OLAF διερευνά σοβαρά

παραπτώματα που διαπράττονται από υπαλλήλους και μέλη των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης των Ευρωπαίων πολιτών προς τους Θεσμούς.

Πέρα από το διερευνητικό της έργο αλλά και χάρη εξειδίκευση που διαθέτει η OLAF, διαδραματίζει ενεργό ρόλο στην ανάπτυξη πολιτικών για την καταπολέμηση της απάτης, για την προώθηση ενός υγιούς νομικού πλαισίου προσφέροντας βελτιωμένη προστασία στον προϋπολογισμό της ΕΕ αλλά και στα χρήματα των φορολογουμένων ευρωπαίων πολιτών.

Οι κύριες δραστηριότητες της OLAF στον τομέα διαμόρφωσης πολιτικών για την καταπολέμηση της διαφθοράς είναι η ανάπτυξη ολοκληρωμένων πολιτικών και νομοθεσιών για την καταπολέμηση της απάτης, η διενέργεια αναλύσεων για τον εντοπισμό απειλών και σημείων που είναι πιο επιρρεπή στην απάτη, η σύσταση μέτρων καταπολέμησης της απάτης στις υπηρεσίες της επιτροπής, στα θεσμικά όργανα της ΕΕ, σε γραφεία και οργανισμού, η συλλογή πληροφοριών από το διερευνητικό της έργο αλλά και από άλλες πηγές και ο διαμοιρασμός τους μέσω βάσεων δεδομένων και εφαρμογών. Ακόμη, μέσω της OLAF, προωθείται η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των χωρών της ΕΕ αλλά και τρίτων χωρών και τέλος η ευαισθητοποίηση των πολιτών μέσω σεμιναρίων, συνεδριών, εκπαιδεύσεων και με καμπάνιες.

Επιπλέον η OLAF συμβάλλει σημαντικά στην καταπολέμηση της τελωνειακής απάτης, δηλαδή εταιριών που αποφεύγουν τους τελωνειακούς δασμούς. Οι τελωνειακοί δασμοί εφαρμόζονται στα προϊόντα βάση της προέλευσής τους, της αξίας τους και ταξινόμησής τους με αποτέλεσμα η παραποίηση ενός παράγοντα από αυτούς, κατά την εισαγωγή ή εξαγωγή προϊόντων να αποτελεί απάτη. Πιο συγκεκριμένα, τελωνειακή απάτη αποτελεί η δήλωση ψευδούς προέλευσης των προϊόντων, η υποτίμηση των προϊόντων, η δήλωση εσφαλμένου κωδικού προϊόντος και το λαθρεμπόριο των προϊόντων.

Για την πρόληψη, διερεύνηση και καταπολέμηση αυτής της απάτης, υπάρχει στενή συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των τελωνειακών αρχών σχετικά με άτομα και τις κινήσεις τους, για χώρους αποθήκευσης προϊόντων, για διακινήσεις προϊόντων και μέσα μεταφοράς προϊόντων που είναι ύποπτα. Επιπλέον για τον εντοπισμό της σε Ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, χρησιμοποιούνται βάσεις δεδομένων και εργαλεία ανταλλαγής πληροφοριών όπως είναι οι:

- CIS που παρακολουθεί εμπορεύματα που διακινούνται εντός και εκτός της ΕΕ

- FIDE που βοηθάει τις αρχές στον εντοπισμό του αντισυμβαλλόμενου σε μια υπόθεση
- CSM που παρακολουθεί container με εμπορεύματα που εισέρχονται και εξέρχονται από την ΕΕ
- IET που περιέχει δεδομένα για εμπορεύματα που εισέρχονται, διέρχονται και εξέρχονται από την ΕΕ

Η Φιλανδία θεωρείται μια από τις λιγότερο διεφθαρμένες χώρες στον κόσμο, ωστόσο η διαφθορά εμφανίζεται και σε αυτήν, σε πολλά επίπεδα της κοινωνίας και σε διαφορετικούς τομείς. Οι τομείς στους οποίους εμφανίζεται κυρίως η διαφθορά είναι στον κατασκευαστικό τομέα, στις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων και διαγωνισμών, στο εξωτερικό εμπόριο και την προώθησή του, στην πολιτική χρηματοδότηση, σε αναπτυξιακά προγράμματα και στον τομέα του αθλητισμού. Η πρόληψη και καταπολέμηση της διαφθοράς επιτυγχάνεται με τη σωστή ενημέρωση των Φιλανδών πολιτών και οργανισμών με:

- Τη Διασφάλιση της διαφάνειας που αποτελεί το πιο σημαντικό εργαλείο για την καταπολέμηση της διαφθοράς τόσο στο δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα.
- Την Υποδειγματική συμπεριφορά διοίκησης, καθώς τα μέλη της Διοίκησης έχουν σημαντικό ρόλο στην οργάνωση και να εφαρμόζουν πολιτικές και πρακτικές κατά της διαφθοράς.
- Την Εκτίμηση κινδύνου μέσω αξιολογήσεων για την πρόληψη και αποτροπή εμφάνισης διαφθοράς
- Την Κατάρτιση και Εφαρμογή ενός Κώδικα Δεοντολογίας, ο οποίος θα πρέπει να είναι γνωστός σε όλους μέσα στον οργανισμό και γι' αυτό το λόγο θα χρειαστεί εποπτεία εφαρμογής του κώδικα.
- Την Εκπαίδευση εργαζομένων και συνεργατών, η οποία θα πρέπει να είναι συνεχής και υποχρεωτική.
- Την αναφορά παραπτώματων και αντιμετώπιση ελαττωμάτων μέσω ενός καναλιού αναφοράς, στο οποίο θα μπορούν οι υπάλληλοι, εμπιστευτικά να αναφέρουν και να τεκμηριώνουν περιπτώσεις διαφθοράς.

5.5.3 Διεθνές

Η σημασία της πρόληψης της διαφθοράς σε Διεθνές επίπεδο αναφέρεται στο Κεφάλαιο II της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς (UNCAC). Πιο συγκεκριμένα, στη σύμβαση αυτή επισημαίνεται η ανάγκη αντιμετώπισης των κινδύνων της διαφθοράς με:

- Υιοθέτηση αποτελεσματικών και συντονισμένων πολιτικών. Το UNODC (United Nations Office on Drugs & Crime) υποστηρίζει και παρέχει βοήθεια στα κράτη-μέλη να αναπτύξουν πολιτικές κατά της διαφθοράς.
- Δίκαιο και διαφανές σύστημα δημοσίων συμβάσεων. Το UNODC παρέχει βοήθεια στα κράτη-μέλη για την ενίσχυση του συστήματος και αναπτύσσει εργαλεία επίτευξης του στόχου αυτού.
- Ενίσχυση της ακεραιότητας του δημοσίου τομέα, όπου η δημόσια διοίκηση θα είναι διαφανής, υπεύθυνη προς τους πολίτες, χωρίς συγκρούσεις συμφερόντων και θα λειτουργεί βάσει των κανόνων.
- Ενισχυμένη διαφάνεια και δημόσια αναφορά, ώστε να υπάρχει ελεύθερη πρόσβαση στις πληροφορίες για πρόληψη της διαφθοράς.

Η UNCAC (United Nations Convention Against Corruption) αποτελεί ένα καινοτόμο όργανο για την καταπολέμηση της διαφθοράς, καθώς αντιμετωπίζει τη διαφθορά μεταξύ του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα, αλλά και αυτή που υφίσταται μεταξύ του ιδιωτικού τομέα. Το UNODC παρέχει τεχνική βοήθεια, καθοδήγηση και πόρους παγκοσμίως, αναπτύσσει εργαλεία και συμμετέχει σε δραστηριότητες για την ενημέρωση κατά της διαφθοράς.

Η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς περιέχει μια σειρά από διατάξεις που απευθύνονται στα κράτη, και έχουν αντίκτυπο και στις επιχειρήσεις, καθώς προωθούν κανόνες, βάση των οποίων λειτουργούν, για την καταπολέμηση του αθέμιτου ανταγωνισμού, τη μείωση των στρεβλώσεων που υφίστανται στην αγορά και την προώθηση της ακεραιότητας.

Σύμφωνα με το άρθρο 12 της UNCAC, αναφέρονται μέτρα που πρέπει να ληφθούν από τα κράτη για την πρόληψη της διαφθοράς στον ιδιωτικό τομέα όπως:

- Η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και του ιδιωτικού τομέα.

- Η προώθηση της ανάπτυξης διαδικασιών για την διασφάλιση της ακεραιότητας, συμπεριλαμβανομένου και ενός κώδικα δεοντολογίας.
- Η ύπαρξη ευνοϊκών εμπορικών πρακτικών για την εξισορρόπηση του ανταγωνισμού στις επιχειρήσεις.
- Η προώθηση της διαφάνειας και λογοδοσίας στο πλαίσιο διαχείρισης των δημοσίων οικονομικών και στον ιδιωτικό τομέα.
- Η αποτροπή της κατάχρησης διαδικασιών που ρυθμίζουν ιδιωτικούς φορείς.
- Η πρόληψη της σύγκρουσης συμφερόντων.
- Η εφαρμογή αυστηρότερων λογιστικών και ελεγκτικών κανόνων.
- Η απαγόρευση έκπτωσης δαπανών που συνιστούν δωροδοκία.
- Η λήψη μέτρων που απαγορεύουν συναλλαγές που γίνονται και δεν καταχωρούνται ή καταχωρούνται με ελλιπή στοιχεία στα βιβλία, ή συναλλαγές που δεν έχουν γίνει και καταχωρούνται στα βιβλία, τη χρήση πλαστώ εγγράφων αλλά και την καταστροφή εγγράφων που αφορούν συναλλαγές.

Η σύμβαση αυτή αφορά την πρόληψη, την έρευνα και τη δίωξη της διαφθοράς. Επιπλέον, περιέχει μέτρα για την παρεμπόδιση της νομιμοποίησης εσόδων που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες, μέτρα για τη λογιστική μεταχείριση στον ιδιωτικό τομέα και μέτρα για τη διαφάνεια και την πρόσβαση όλων των υποψήφιων δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και παροχής υπηρεσιών. Η σύμβαση αυτή προβλέπει επίσης την εφαρμογή προληπτικών πολιτικών και πρακτικών αλλά και συγκρότηση οργάνων για την πρόληψη της διαφθοράς, εφαρμογή κωδικών δεοντολογίας των δημοσίων υπαλλήλων, καθορισμό κριτηρίων για την πρόληψη και προαγωγή των δημοσίων υπαλλήλων και κανόνες σύναψης δημοσίων συμβάσεων.

5.6. Εντοπισμός και Καταπολέμηση της Διαφθοράς

Για τον εντοπισμό της διαφθοράς θα πρέπει να ληφθούν υπόψη πολλοί παράγοντες, καθώς πολλές φορές καθίσταται δύσκολο να εντοπιστούν, αναλόγως και το είδος της απάτης όπως για παράδειγμα οι δωροδοκίες, οι οποίες συνοδεύονται από υπερβολικές δαπάνες και μπορούν να ανιχνευθούν μέσω αναλυτικών διαδικασιών.

Οι ελεγκτές θα πρέπει να είναι έμπειροι και να γνωρίζουν που ακριβώς θα πρέπει να εστιάσουν τον έλεγχό τους σε περίπτωση που υποψιάζονται την ύπαρξη απάτης.

Οι μέθοδοι εντοπισμού που χρησιμοποιούν οι ελεγκτές είναι:

- Έλεγχος Ισοζυγίου. Ο ελεγκτής θα πρέπει να ελέγξει όλους τους λογαριασμούς προσεκτικά, ώστε να εντοπίσει τυχόν υφιστάμενα λογιστικά λάθη.
- Σύγκριση δεδομένων από τα λογιστικά βιβλία και τους λογαριασμούς με τα δεδομένα του Ισοζυγίου για την έγκαιρη εντόπιση σφαλμάτων και την επίλυσή τους.
- Έλεγχος των Υπολοίπων των Λογαριασμών. Εάν το υπόλοιπο ενός λογαριασμού δεν είναι όπως θα έπρεπε, τότε αυτό σημαίνει πως υπάρχει κάποιο σφάλμα.
- Σύγκριση των Υπολοίπων της τρέχουσας χρήσης με αυτά της προηγούμενης. Ένας τρόπος για τον εντοπισμό σφαλμάτων είναι ο έλεγχος του ισοζυγίου προηγούμενης χρήσης με αυτό του Ισοζυγίου έναρξης της τρέχουσας.
- Λίστα με τους πιστωτές και οφειλέτες και καταγραφή ποσών. Έλεγχος των ποσών που οφείλουν και πρέπει να καταβληθούν αντίστοιχα και έπειτα έλεγχος των ποσών αυτών με το υπόλοιπο του Ισοζυγίου.
- Έλεγχος για τυχόν απάτες. Ο Ελεγκτής θα πρέπει να ελέγχει και αυτήν την πιθανότητα, καθώς είναι συχνό φαινόμενο σε εταιρίες, το οποίο θα πρέπει να εντοπίσει και να το αναφέρει.
- Στοχευμένος Έλεγχος για σφάλματα. Υπάρχουν ορισμένα συνήθη λάθη που γίνονται, πράγμα που βοηθά τον ελεγκτή να τα εντοπίσει ευκολότερα και ταχύτερα, ώστε να διορθωθούν.
- Έλεγχος για οποιαδήποτε ασυνήθιστη συναλλαγή

Η ενίσχυση της ανεξαρτησίας των ελεγκτών είναι ένας παράγοντας που θα μπορούσε να αποτρέψει την πιθανότητα διαφθοράς, ώστε να μειωθεί το κίνητρο να προσπαθούν να ευχαριστήσουν τους πελάτες χωρίς το φόβο του κινδύνου να τον χάσουν ως πελάτη. Η ενίσχυση αυτή μπορεί να επιτευχθεί με μέτρα όπως είναι η εισήγηση περιορισμών στις συμβουλευτικές υπηρεσίες και κανόνες υποχρεωτικής επιλογής και εναλλαγής ελεγκτικών εταιριών με συμβάσεις και όρους που θα τους προστατεύουν από τη σύγκρουση συμφερόντων με τους πελάτες.

Επιπρόσθετα θα πρέπει να ενισχυθεί η αξιολόγηση του έργου των ελεγκτών με συστήματα εποπτείας και ποιοτικού ελέγχου με μέτρα όπως η καθιέρωση γενικών ελέγχων, ποιοτικού ελέγχου, δεοντολογίας, ανεξαρτησίας και τέλος με μέτρα συμμόρφωσης.

Ένα άλλο εργαλείο εντοπισμού της διαφθοράς είναι ο «*συμμετοχικός έλεγχος*» ο οποίος περιλαμβάνει τη συλλογή στοιχείων από εξωτερικούς χρήστες μιας υπηρεσίας, πελάτες

ή το ευρύ κοινό μέσω ερευνών. Το ίδιο και οι προσωπικές παρατηρήσεις, είτε του ελεγκτή είτε από τρίτο άτομο, μπορούν να παρέχουν στοιχεία σχετικά με τη διαφθορά που υφίσταται.

Σχετικά με τη δωροδοκία και τη σύγκρουση συμφερόντων υπάρχουν τρεις πιθανοί τύποι σφαλμάτων που είναι επακόλουθο να προκύψουν:

1. Τα σφάλματα ταξινόμησης
2. Άγνωστα έσοδα
3. Εικονικά κόστη

Καθώς η δωροδοκία είναι παράνομη στις περισσότερες χώρες θα πρέπει η δωροδοκία αυτή να γίνει νόμιμη στα βιβλία, κι έτσι μια δωροδοκία μπορεί ταξινομηθεί ως αμοιβή συμβουλευτικής υπηρεσίας, προμήθεια ή πληρωμή για κάποια άυλη υπηρεσία. Με αυτόν τον τρόπο, όμως, δημιουργούνται σφάλματα ταξινόμησης στις συναλλαγές που έχουν καταχωρηθεί στα βιβλία.

Για την πληρωμή δωροδοκιών, είναι συνηθισμένο να γίνονται οι πληρωμές αυτές εκτός βιβλίων με χρήματα γνωστά ως «*slush funds*» που αποτελούνται από μη γνωστοποιημένα έσοδα ή από πληρωμές πλασματικών δαπανών. Τα άγνωστα έσοδα και τα εικονικά κόστη επηρεάζουν δύο από τους κύριους στόχους του ελέγχου ενός ελεγκτή που είναι η πληρότητα και η ύπαρξη. Πληρότητα σημαίνει ότι όλες οι συναλλαγές που πρέπει να που πρέπει να καταγράφονται, έχουν καταγραφεί στα βιβλία και η ύπαρξη σημαίνει ότι όλες οι συναλλαγές που έχουν καταγραφεί, έχουν συμβεί στην πραγματικότητα.

Το άτομο το οποίο είναι ο δέκτης ενός τύπου διαφθοράς, είναι συνήθως άτομο που δεν έχει υποχρέωση κατάρτισης οικονομικών καταστάσεων και λαμβάνει για παράδειγμα τη δωροδοκία κάνοντας κατάχρηση της θέσης στην οντότητα που βρίσκεται για προσωπικό του όφελος, με αποτέλεσμα να επηρεάσει τις οικονομικές καταστάσεις της οντότητας.

Στον ιδιωτικό τομέα η δωροδοκία θα έχει ως αποτέλεσμα αγορές αγαθών και υπηρεσιών σε μεγάλες ποσότητες, σε τιμές υψηλότερες αυτών της αγοράς ή κατώτερης ποιότητας αγορές. Αυτό είναι πιθανόν να οδηγήσει σε αύξηση των αποθεμάτων και στην εσφαλμένη αποτίμησή τους.

Όταν ένας ελεγκτής υποψιάζεται πως υπάρχει κίνδυνος να λάβει δωροδοκία κάποιο άτομο που απασχολείται στον τμήμα προμηθειών, θα πρέπει να εφαρμόσει διαδικασίες ελέγχου στην αποτίμηση των αποθεμάτων για τον εντοπισμό κατώτερης ποιότητας και διαδικασίες που εστιάζουν στην εξέλιξη του κόστους και της ποσότητας στο απόθεμα για

μεμονωμένα είδη αγαθών. Ωστόσο, οι δωροδοκίες σε σχέση με την αγορά άυλων υπηρεσιών είναι λιγότερο πιθανό να αφήσουν λάθη στις οικονομικές καταστάσεις. Το είδος της δωροδοκίας του, μπορεί να εντοπιστεί, εξετάζοντας τη φύση των εγγραφών στους λογαριασμούς για τις υπηρεσίες που παρέχονται, ελέγχοντας εάν έχει πραγματοποιηθεί κανονικός ανταγωνιστικός διαγωνισμός σχετικά με την αγορά και μέσω έρευνας σχετικά με την υπηρεσία σε επίπεδο διαχείρισης πάνω από το πρόσωπο που εξουσιοδοτεί την προμήθεια της υπηρεσίας. Ωστόσο, δωροδοκίες που αφορούν αγορά άυλων υπηρεσιών είναι πιο δύσκολο να εντοπιστούν καθώς είναι λιγότερο πιθανόν να δημιουργήσουν σφάλματα στις οικονομικές καταστάσεις.

Στο δημόσιο τομέα, όταν κάποιος λαμβάνει δωροδοκίες, δημιουργούνται προβλήματα με την αποτίμηση των αποθεμάτων παρόμοια με εκείνα του ιδιωτικού τομέα.

Η διαφθορά στη διαδικασία των δημόσιων συμβάσεων δημιουργεί προβλήματα οικονομικής φύσεως, όπως υπερβάσεις προϋπολογισμού, κόστη πάνω από τις τιμές της αγοράς, ακύρωση ανταγωνιστικών προσφορών, επιπλέον κόστη μετά από την ανάθεση ανταγωνιστικών συμβάσεων, αφαίρεση δημόσιας περιουσίας. Επιπλέον δημιουργεί προβλήματα αποδοτικότητας

Μπορεί επίσης να οδηγήσει σε προβλήματα απόδοσης, σε υψηλές δαπάνες συντήρησης, στη μη συντήρηση συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων ενώ διοχετεύονται κονδύλια σε παρόμοια ή στην αντικατάσταση των περιουσιακών στοιχείων, στην κακή ποιότητα κατασκευαστικών εργασιών, αλλά και σε προβλήματα αποτελεσματικότητας όσον αφορά τις υπηρεσίες που παρέχονται και υπηρεσίες που δεν πραγματοποιούνται όπως θα έπρεπε.

Φορολογική απάτη

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, από το Σεπτέμβριο του διαθέτει μια μόνιμη υποεπιτροπή φορολογικών υποθέσεων (Financial Institutions Supervisory Committee, FISC), η οποία επικεντρώνεται στην καταπολέμηση της φορολογικής απάτης, της φοροαποφυγής και της φοροδιαφυγής, αλλά και στην ενίσχυση της φορολογικής διαφάνειας. Τα μέτρα που προτείνονται αφορούν κυρίως την ενίσχυση της ανταλλαγής πληροφοριών, όπως η αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών για χρηματικούς λογαριασμούς φορολογικών κατοίκων άλλης χώρας της ΕΕ, η ανταλλαγή διασυνοριακών αποφάσεων για τον έλεγχο των πρακτικών που εφαρμόζουν συγκεκριμένες εταιρίες, η υποβολή εκθέσεων ανά χώρα από μεγάλες πολυεθνικές για την καταπολέμηση πρακτικών επιθετικού φορολογικού

σχεδιασμού και πληροφορίες για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Ο ΟΟΣΑ (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD) τα τελευταία δύο χρόνια έχει σημειώσει μεγάλη πρόοδο για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία, όσον αφορά την πλήρη και αποτελεσματική ανταλλαγή πληροφοριών, μέσω ενός παγκοσμίως εγκεκριμένου προτύπου, που εφαρμόζεται χάρη σε εκατοντάδες εργαλεία ανταλλαγής πληροφοριών. Το Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes είναι ένας διεθνής φορέας που αποτελείται από 165 μέλη και έχει σκοπό την εφαρμογή προτύπων για παγκόσμια διαφάνεια και ανταλλαγή πληροφοριών σε όλον τον κόσμο.

The 165 members of the Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes
Last update: June 2022

Albania	Dominica	Liechtenstein	Samoa
Algeria	Dominican Republic	Lithuania	San Marino
Andorra	Ecuador	Luxembourg	Saudi Arabia
Anguilla	Egypt	Macau, China	Senegal
Antigua and Barbuda	El Salvador	Madagascar	Serbia
Argentina	Estonia	Malaysia	Seychelles
Armenia	Eswatini	Maldives	Singapore
Aruba	Faroe Islands	Mali	Sint Maarten
Australia	Finland	Malta	Slovak Republic
Austria	France	Marshall Islands	Slovenia
Azerbaijan	Gabon	Mauritania	South Africa
Bahamas	Georgia	Mauritius	Spain
Bahrain	Germany	Mexico	Sweden
Barbados	Ghana	Moldova	Switzerland
Belarus	Gibraltar	Monaco	Tanzania
Belgium	Greece	Mongolia	Thailand
Belize	Greenland	Montenegro	Togo
Benin	Grenada	Montserrat	Trinidad and Tobago
Bermuda	Guatemala	Morocco	Tunisia
Bosnia and Herzegovina	Guernsey	Namibia	Türkiye
Botswana	Guinea	Nauru	Turks and Caicos Islands
Brazil	Guyana	Netherlands	Uganda

British Virgin Islands	Haiti	New Zealand	Ukraine
Brunei Darussalam	Honduras	Niger	United Arab Emirates
Bulgaria	Hong Kong, China	Nigeria	United Kingdom
Burkina Faso	Hungary	Niue	United States
Cabo Verde	Iceland	North Macedonia	Uruguay
Cambodia	India	Norway	Uzbekistan
Cameroon	Indonesia	Oman	Vanuatu
Canada	Ireland	Pakistan	Viet Nam
Cayman Islands	Isle of Man	Palau	
Chad	Israel	Panama	
Chile	Italy	Papua New Guinea	
China	Jamaica	Paraguay	
Colombia	Japan	Peru	
Cook Islands	Jersey	Philippines	
Congo (Rep. of the)	Jordan	Poland	
Costa Rica	Kazakhstan	Portugal	
Côte d'Ivoire	Kenya	Qatar	
Croatia	Korea	Romania	
Curacao	Kuwait	Russia	
Cyprus	Latvia	Rwanda	
Czech Republic	Lebanon	Saint Kitts and Nevis	
Denmark	Lesotho	Saint Lucia	
Djibouti	Liberia	Saint Vincent and the Grenadines	The European Union fully participates in Global Forum work

Εικόνα 6. Τα 165 μέλη του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

Η φορολογική απάτη και φοροδιαφυγή αποτελούν παγκόσμιο φαινόμενο, με πολλά σκάνδαλα παράνομων δραστηριοτήτων να έχουν ανακαλυφθεί τα τελευταία χρόνια, όπως LuxLeaks, έγγραφα του Παναμά, Football leaks, Bahama Leaks και Paradise papers. Όλα αυτά έχουν δημιουργήσει ένα κλίμα δυσπιστίας μεταξύ των φορολογικών αρχών αλλά και των φορολογούμενων πολιτών, με αποτέλεσμα τα κράτη και οι κυβερνήσεις να αναθεωρήσουν και να λάβουν νέα μέτρα για την καταπολέμηση του φαινομένου αυτού.

Η καταπολέμηση της φορολογικής απάτης έχει ως σκοπό την εξάλειψη της φοροδιαφυγής, της απάτης, της φοροαποφυγής, την ανάκτηση των εσόδων που δεν έχουν καταβληθεί και τη διασφάλιση της φορολογικής δικαιοσύνης. Η φορολογική απάτη δεν αποτελεί καινούριο φαινόμενο, ωστόσο λόγω της παγκοσμιοποίησης και της ψηφιοποίησης, πολλές από τις διεθνείς και εθνικές φορολογικές πρακτικές που ήταν κάποτε αποτελεσματικές πρέπει πλέον να τροποποιηθούν και να αναβαθμιστούν σύμφωνα με τα νέα δεδομένα, διορθώνοντας τα κενά ελέγχου που υπάρχουν και αναβαθμίζοντας συνεχώς με τα πιο πρόσφατα συστήματα και τεχνολογίες. Ωστόσο η φορολογική απάτη δεν μπορεί να καταπολεμηθεί μόνο από τις φορολογικές αρχές, αλλά αντίθετα πρέπει να είναι παγκόσμια και να υπάρχει και η ανταλλαγή πληροφοριών και συνεργασία με άλλες αρχές, της ίδιας χώρας αλλά και άλλων χωρών.

5.7 Η σημασία του ελεγκτή στην αντιμετώπιση της διαφθοράς

Υπάρχει μια γενική αντίληψη αναφορικά με το ρόλο του ελέγχου και της λογιστικής στην καταπολέμηση της διαφθοράς, αλλά και το ρόλο του λογιστή να ανιχνεύει, να προλαμβάνει και να αποτρέπει τυχόν γεγονότα διαφθοράς. Ωστόσο, ο ρόλος των ελεγκτών είναι ιδιαίτερα ευάλωτος, όσον αφορά την παραποίηση στοιχείων για συγκάλυψη των παράνομων δραστηριοτήτων των πελατών, και αυτό λόγω της ιδιαίτερης σχέσης που έχουν με τους πελάτες, η οποία σχέση μπορεί να οδηγήσει σε σύγκρουση συμφερόντων, να υπονομεύσει τα βασικά χαρακτηριστικά τους, την ανεξαρτησία τους ως ελεγκτές αλλά και την αμεροληψία τους.

Πολλοί είναι οι τρόποι με τους οποίους μπορούν να παραποιηθούν οι οικονομικές καταστάσεις και να αποκρύψουν την απάτη και τη διαφθορά. Η σύγκρουση συμφερόντων συγκεκριμένα, μπορεί να οδηγήσει σε πληρωμή μεγάλου ποσού για αγορά αγαθών και υπηρεσιών από μία οντότητα ή μειώνοντας των τζίρο των πωλήσεων μέσω των εκπτώσεων. Επιπλέον οι πληρωμές που συνιστούν διαφθορά μπορούν να συγκαλυφθούν ως νόμιμα επιχειρηματικά έξοδα και συναλλαγές, όπως είναι τα έξοδα και οι αμοιβές συμβούλων, δάνεια και έξοδα πιστωτικών καρτών. Άλλες παράνομες μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για παραποίηση στοιχείων και συγκάλυψη της διαφθοράς και της απάτης είναι οι εικονικές πληρωμές και αγορές, υπάλληλοι-φαντάσματα, άτοκα δάνεια, εικονικές προσφορές και υπερτιμολογήσεις, πληρωμές μπόνους, δαπάνες για δώρα, ταξίδια, ψυχαγωγία, δωρεές κ.α.

Κατά τον έλεγχο που πραγματοποιούν οι ελεγκτές, οι πιο συνηθισμένοι τύποι διαφθοράς που εντοπίζονται είναι κυρίως παραποιημένα στοιχεία, προσωπικές δαπάνες, φοροδιαφυγή, παρατυπίες σε συμβάσεις προμηθειών, υπερτιμολόγηση για αγορές αγαθών και υπηρεσιών αλλά και μη παράδοση αγαθών.

Έπειτα από τη διενέργεια ενός ελέγχου, ο ελεγκτής μπορεί να προτείνει στην επιχείρηση να πραγματοποιήσει αλλαγές στη διαχείριση των λογιστικών συστημάτων και να βελτιώσει το σύστημα εσωτερικού ελέγχου, καθώς πραγματοποιεί τους ελέγχους ακολουθώντας Πρότυπα και Λογιστικές Αρχές και δεν μπορεί να αποτρέψει άμεσα και να εγγυηθεί ότι δεν πραγματοποιούνται σφάλματα και απάτες.

Κεφάλαιο 6^ο Συμπεράσματα

Οι λογιστικές διαφορές μπορεί να προκύψουν σε κάθε επιχείρηση που τηρεί τα βιβλία της, είτε αυτές προκύπτουν λόγω σφάλματος καταχώρησης, είτε λόγω μη αναγνώρισης έκπτωσης από τα ακαθάριστα έσοδα. Ωστόσο, υπάρχουν και οι περιπτώσεις όπου τα σφάλματα αυτά γίνονται με δόλιο σκοπό προς όφελος της επιχείρησης ή κάποιου στελέχους της. Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται παγκοσμίως, σε κάποιες χώρες σε μεγαλύτερο επίπεδο και σε άλλες σε λιγότερο.

Σημαντικός καθίσταται ο ρόλος των ελεγκτών στη διαδικασία ελέγχου των επιχειρήσεων για τη λειτουργία της βάσης των προβλεπόμενων νόμων και κανονισμών, αλλά και στον εντοπισμό και την καταπολέμηση της απάτης που ακμάζει τα τελευταία χρόνια. Οι ελεγκτές είναι σημαντικοί αλλά και χρήσιμοι ώστε να βρίσκουν τις ουσιώδεις ανακρίβειες στις οικονομικές καταστάσεις και καθώς η διαφθορά δημιουργεί τέτοιες ανακρίβειες, αναμένεται από αυτούς να έχουν την ευθύνη της πρόληψης και του εντοπισμού της διαφθοράς. Θα πρέπει να αναπτύξουν καλύτερες τεχνικές για τον εντοπισμό της διαφθοράς και να βασιστούν και σε στοιχεία που προέρχονται έξω από την οντότητα που ελέγχουν. Αυτά τα αποδεικτικά στοιχεία μπορεί να προέρχονται από τη συνεργασία με άλλους τύπους ελεγκτών, από τη λειτουργία των γραμμών πληροφοριών από πολίτες και από τη συνεργασία με τον Τύπο.

Αναφορικά με τη διαφθορά, έχει δύο πλευρές, μια που την εκτελεί και μια που τη δέχεται, ωστόσο δημιουργεί διαφορετικούς τύπους σφαλμάτων στον καθένα. Έτσι, για την αποτελεσματική καταπολέμησή της, οι ελεγκτές πρέπει να την εξετάσουν και να την αντιμετωπίσουν και από τις δύο αυτές πλευρές. Τα προληπτικά μέτρα κατά της διαφθοράς πρέπει να επικεντρώνονται στην όλη διαδικασία αυτής. Οι οργανισμοί και οι ελεγκτές πρέπει να κατανοήσουν τον τρόπο λειτουργίας και συνεργασίας των διεφθαρμένων αγοραστών και πωλητών, το πως ωφελείται η κάθε πλευρά από τη διεφθαρμένη συναλλαγή, το πως συνάπτουν συμβάσεις και κυρίως ποια αποδεικτικά στοιχεία αφήνει η διεφθαρμένη συναλλαγή.

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να εντοπίσουν τους τομείς που είναι πιο επιρρεπείς στη διαφθορά και να θεσπίσουν εσωτερικούς ελέγχους για την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων με στόχο την αποτροπή και πρόληψή της. Επιπλέον, απαιτείται μια σαφής εταιρική πολιτική σχετικά με τη διαφθορά, πάνω στην οποία θα βασιστούν και οι εσωτερικοί έλεγχοι για την αντιμετώπιση της, καθώς και μια γραμμή καταγγελίας που θα

επιτρέπει στον καθένα που αντιλαμβάνεται και υποπτεύεται την ύπαρξη διαφθοράς να την αναφέρει.

Η αποτροπή της διαφθοράς από την πλευρά της αγοράς πλέον επιτυγχάνεται μέσω της σωστής τεκμηρίωσης με όλα τα σχετικά έγγραφα και δικαιολογητικά που απαιτούνται σε όλες τις φάσεις της αγοράς μέχρι και την ολοκλήρωση και παραλαβή της. Οι πωλητές είναι συχνά προεγκριμένοι για την αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων και υπογράφουν ρήτρες δικαιώματος ελέγχου. Επιπλέον, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε διεθνές επίπεδο η ανταλλαγή πληροφοριών και δεδομένων, μέσω των διάφορων Οργανισμών καταπολέμησης της Διαφθοράς και των εργαλείων που έχουν αναπτυχθεί, έχει συμβάλει σημαντικά στην καταπολέμηση της απάτης.

Τέλος, η ανεξαρτησία και ο επαγγελματισμός των ελεγκτών βοηθούν στη μείωση της διαφθοράς μια χώρας, όπως και ο αυξανόμενος αριθμός των λογιστών, ο αριθμός των ελεγκτικών εταιριών και οι όλο και περισσότερες απαιτήσεις ελέγχου και κανόνες συμμόρφωσης.

Κεφάλαιο 7^ο Επίλογος

Συμπερασματικά μιλώντας, σε θεωρητικό επίπεδο φαίνεται ότι μπορούν να βρεθούν λύσεις για την καταπολέμηση της διαφθοράς και έχουν γίνει πολλές προσπάθειες, τόσο σε εθνικό, όσο σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Φαίνεται πως υπάρχουν λύσεις και μέσα για την επίτευξη του αποτελεσματικού ελέγχου, όπως αυτός προαναφέρθηκε σε πολλά από τα προηγούμενα κεφάλαια.

Η εξέλιξη της τεχνολογίας έχει λειτουργήσει ως καταλύτης σε πολλούς τομείς της λειτουργικότητας του ελεγκτή και του έχει προσφέρει μια πληθώρα εργαλείων και δυνατοτήτων που παλαιότερα δεν υπήρχαν. Ωστόσο, όσο εύκολο και αν φαντάζει το έργο του σύγχρονου ελεγκτή με αυτά τα δεδομένα, τόσο δύσκολο είναι και συνεχίζει να γίνεται στην πραγματικότητα, καθώς η ίδια η τεχνολογία μπορεί πολύ εύκολα να τον εμποδίσει στο έργο του. Οι Κυβερνοεπιθέσεις (cyberattacks) είναι ένας σύγχρονος κίνδυνος, οπότε θα πρέπει να υπάρξει καλύτερη οργάνωση από τεχνικής άποψης με σύγχρονες τεχνικές και αποτελεσματικά συστήματα που θα βελτιώνουν το έργο των οργανισμών ελέγχου και εντοπισμού παράνομων δραστηριοτήτων.

Οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να λειτουργούν σε ένα περιβάλλον όπου θα υπάρχει σταθερότητα και κίνητρα για να σκέφτονται και να ενεργούν αποτελεσματικά, καθώς οι προκλήσεις που έχουν να αντιμετωπίσουν ολοένα και αυξάνονται και πολλές φορές γίνεται κατάχρηση της καλής γνώσης λογιστικής και των κανόνων με αποτέλεσμα την τροφοδότηση/αναπαραγωγή της διαφθοράς. Επιπλέον, απαραίτητη καθίσταται η συνεχής εκπαίδευση και δια βίου μάθηση του προσωπικού όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό.

Η αποτελεσματική λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί ένα από τα μέσα που θα βοηθήσουν στη μείωση και καταπολέμηση της διαφθοράς. Ο εσωτερικός έλεγχος από μόνος του δεν μπορεί να φέρει μεγάλα αποτελέσματα και για την επίτευξη του στόχου αυτού πρέπει να ληφθούν υπόψη από κάθε χώρα ξεχωριστά αλλά και σε συνεργασία οι τρόποι και οι βελτιώσεις που πρέπει να γίνουν, ανάλογα με τα επίπεδα και τους τομείς όπου η διαφθορά εντοπίζεται σε μεγάλο επίπεδο.

Εν κατακλείδι, παρόλο που η διεθνής συνεργασία ανταλλαγής πληροφοριών και δεδομένων, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια έχει φέρει ορισμένα αποτελέσματα με θετικό πρόσημο, ο δρόμος για την πλήρη και την εύρυθμη λειτουργία των φορέων που έχουν αναλάβει το έργο του ελέγχου, εντοπισμού και καταπολέμησης της διαφθοράς είναι μακρύς.

Βιβλιογραφία

Συγγράμματα

Νεγκάκης Χρήστος Ι. και Ταχυνάκης Παναγιώτης Δ., 2017. *Ελεγκτική, εσωτερικός έλεγχος: θεωρία και εφαρμογές*. Θεσσαλονίκη: Αειφόρος Λογιστική

ASTbooks 2022. *Δαπάνες Επιχειρήσεων 2022*. [ηλεκτρονικό βιβλίο]. ASTBOOKS. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του ASTbooks <<https://astbooks.gr/library/20931/dapanes-epiheiriseon-2022>> [Πρόσβαση 22 Φεβρουαρίου 2022].

Διαδικτυακές Πηγές

Εθνική Αρχή Διαφάνειας, 2021. *Συμμετοχή του Διοικητή της ΕΑΔ Άγγελου Μπίνη στην Ειδική Σύνοδο της ΓΣ των Ηνωμένων Εθνών με θέμα την πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://ead.gr/press/press-releases/simetoxi-tou-dioikiti-ths-ead-agelou-mpini-sthn-idiki-sinodo-tis-gs-twn-inomenon-ethnwn-me-thema-tin-prolipsi-kai-tin-katapolemisi-ths-diafthoras-ungass-2021>> [Πρόσβαση 2 Ιουλίου 2022].

Εθνική Αρχή Διαφάνειας, 2021. *Καμπάνια της ΕΑΔ με σκοπό την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των πολιτών ενάντια στη Διαφθορά*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://ead.gr/press/press-releases/kampania-tis-ead-me-skopo-thn-euaisthitopoihsh-kai-enimerosi-twn-politwn-enantia-sth-diafthora>> [Πρόσβαση 2 Ιουλίου 2022].

Εθνική Αρχή Διαφάνειας, 2022. *Η Εθνική Αρχή Διαφάνειας (ΕΑΔ)*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://ead.gr/nta/apostoli-kai-armodiotites>> [Πρόσβαση 2 Ιουλίου 2022].

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, 2020. *Έγκριση μετάφρασης στην ελληνική γλώσσα του Διεθνούς Προτύπου Ελέγχου 610, ΦΕΚ Β' 56/21.01.2020*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <https://www.forin.gr/articles/article/30145/elte-174-2-2019#toc_6> [Πρόσβαση 19 Απριλίου 2022].

Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, 2021. *Μέτρα για την πρόληψη της φορολογικής απάτης και της φοροδιαφυγής στην ΕΕ*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.europarl.europa.eu/news/el/headlines/economy/20210415STO02118/metra-gia-tin-prolipsi-tis-forologikis-apatis-kai-tis-forodifugis-stin-ee>> [Πρόσβαση 2 Αυγούστου 2022].

Παντελής Παπαστάθης, 2014. Τεχνικές Και Εργαλεία Εσωτερικού Ελέγχου, *EPSILON* 7. [online] Διαθέσιμο στο:

<<https://internalaudit.gr/%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%83%CE%B9%CE%B5%CF%8D%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82/%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BF%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CF%8C-epsilon-7/%CF%84%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%B5%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CE%B1-%CE%B5-%CE%B5/>> [Πρόσβαση 20 Δεκεμβρίου 2020].

Παπαγιάννης Νικόλαος, 2017. *Διαφορές Λογιστικής - Φορολογικής Βάσης*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.e-forologia.gr/cms/viewContents.aspx?id=203829>> [Πρόσβαση 19 Απριλίου 2022].

Ρέππας Π. Α., 2010. Διαφθορά: Τα Αίτια Και Οι Συνέπειες, *Σημειώσεις διαλέξεων στο μάθημα Οικονομικής Ανάπτυξης του Τμήματος Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης*, Πάντειο Πανεπιστήμιο. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://apeleytheros.files.wordpress.com/2011/04/simiosis.pdf>> [Πρόσβαση 10 Ιουλίου 2022].

ACCA, 2012. *Audit procedures*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <https://www.accaglobal.com/content/dam/acca/global/PDF-students/2012s/sa_nov12_f8_fau_audit_procedures.pdf> [Πρόσβαση 15 Ιανουαρίου 2022].

ACCA, 2021. *The Audit of Assertions*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.accaglobal.com/gb/en/student/exam-support-resources/fundamentals-exams-study-resources/f8/technical-articles/assertions.html>> [Πρόσβαση 18 Ιανουαρίου 2022].

Accountingedu, 2021. *Internal Auditor Job Description, Courses & Certification Requirements*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.accountingedu.org/internal-auditing/>> [Πρόσβαση 17 Σεπτεμβρίου 2021].

Accounting-Finance, 2012. *Methods Of Detecting Errors While Auditing*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://accountlearning.blogspot.com/2012/02/methods-of-detecting-errors-while.html>> [Πρόσβαση 6 Ιανουαρίου 2021].

Anti-Corruption.fi. Tips For Everyday Work. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://korrupciontorjunta.fi/sv/tips-for-det-dagliga-arbetet>> [Πρόσβαση 2 Αυγούστου 2022].

Alicia Tuovila, 2003. *Audit*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.investopedia.com/terms/a/audit.asp>> [Πρόσβαση 17 Δεκεμβρίου 2020].

Bory, 2020. *Audit Expenses*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://accountinguide.com/audit-expenses/>> [Πρόσβαση 15 Ιανουαρίου 2022].

Bory, 2020. *Sufficient Appropriate Audit Evidence*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://accountinguide.com/sufficient-appropriate-audit-evidence/>> [Πρόσβαση 5 Απριλίου 2022].

Cécile Remeur και Alina Dobrova, 2019. The fight against tax fraud, *European Parliamentary Research Service*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/633153/EPRS_BRI\(2019\)633153_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/633153/EPRS_BRI(2019)633153_EN.pdf)> [Πρόσβαση 26 Ιουλίου 2022].

Corporate Finance Institute, 2019. *Internal Controls*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/accounting/internal-controls/>> [Πρόσβαση 20 Δεκεμβρίου 2020].

Corporate Finance Institute, 2020. *Auditing*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/accounting/what-is-an-audit/>> [Πρόσβαση 17 Δεκεμβρίου 2020].

Dan Ioan Topor, 2017. The Auditor's Responsibility for Finding Errors and Fraud from Financial Situations: Case Study, *International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <https://hrmars.com/papers_submitted/2862/Article_35_The_Auditors_Responsibility_for_Finding_Errors.pdf> [Πρόσβαση 2 Μαΐου 2021].

Daniel Liberto, 2003. *Expense*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.investopedia.com/terms/e/expense.asp>> [Πρόσβαση 8 Απριλίου 2021].

EUR-Lex, 2017. *Απάτη και διαφθορά*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/fight_against_fraud.html?root_default=SUM_1_CODE_D%3D22&locale=el> [Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2022].

EUR-Lex, 2019. *OLAF (Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης)*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:european_antifraud_office> [Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2022].

EUR-Lex, 2019. *Καταπολέμηση της Απάτης*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:fight_against_fraud> [Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2022].

EUR-Lex, 2016. *Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/summary/united-nations-convention-against-corruption.html>> [Πρόσβαση 28 Ιουλίου 2022].

EUR-Lex, 2016. *Σύνοψη της νομοθεσίας της ΕΕ*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/content/summaries/summary-22-expanded-content.html#arrow_2211> [Πρόσβαση 28 Ιουλίου 2022].

Eurostat, 2022. *Corruption Perceptions Index (source: Transparency International)*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_16_50/default/table?lang=en> [Πρόσβαση 29 Ιουλίου 2022].

iEduNote.com, 2017. *Audit: Definition, Objectives, Features, Origin, Limitations*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.iedunote.com/audit>> [Πρόσβαση 14 Δεκεμβρίου 2020].

iEduNote.com, 2017. *Audit Objectives: 2 Main Objectives of Audit*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.iedunote.com/audit-objectives>> [Πρόσβαση 14 Δεκεμβρίου 2020].

iEduNote.com, 2017. *Types of Audit*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.iedunote.com/audit-types>> [Πρόσβαση 16 Δεκεμβρίου 2020].

iEduNote.com, 2017. *Auditor: Definition, Qualities & Types of Auditors*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.iedunote.com/auditor-definition-qualities-types>> [Πρόσβαση 17 Δεκεμβρίου 2020].

iEduNote.com, 2019. *Audit Procedures: Definition, Types of Audit Procedures*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.iedunote.com/audit-procedures>> [Πρόσβαση 16 Δεκεμβρίου 2020].

iEduNote.com, 2019. *Audit Evidence: Ways of Collecting Audit Evidence*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.iedunote.com/audit-evidence>> [Πρόσβαση 17 Δεκεμβρίου 2020].

iEduNote.com, 2019. *Internal Audit: Meaning, Objectives, Features, Advantages, Disadvantages*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.iedunote.com/internal-audit>> [Πρόσβαση 20 Δεκεμβρίου 2020].

IFAC, 2009. *International standard on auditing 240 The auditor's responsibilities relating to Fraud in an audit of financial statements*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.ifac.org/system/files/downloads/a012-2010-iaasb-handbook-isa-240.pdf>> [Πρόσβαση 18 Ιανουαρίου 2022].

Integrity Asia, 2018. *How to Distinguish Between Fraud and Error*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://integrity-asia.com/blog/2018/11/06/how-to-distinguish-between-fraud-and-error/>> [Πρόσβαση 5 Ιανουαρίου 2021].

IRS, 2022. *Publication 535 (2021), Business Expenses*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.irs.gov/publications/p535>> [Πρόσβαση 14 Μαΐου 2022].

JAXA Chartered Accountants, 2019. *Different Methods of Error Detection While Auditing*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.jaxaauditors.com/blog/methods-of-error-detection-while-auditing>> [Πρόσβαση 6 Ιανουαρίου 2021].

Jane Mancino, 1997. *The Auditor and Fraud*, *Journal of Accountancy*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.journalofaccountancy.com/issues/1997/apr/mancino.html>> [Πρόσβαση 8 Ιανουαρίου 2021].

Jose Varghese, 2020. *Methods of Detection of Errors and Frauds in Auditing*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://farahatco.com/blog/methods-detecting-errors-auditing/>> [Πρόσβαση 5 Ιανουαρίου 2021].

Julia Kagan, 2008. *Business Expenses*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.investopedia.com/terms/b/businessexpenses.asp>> [Πρόσβαση 8 Απριλίου 2021].

Klarskov Jeppesen, K., 2019. *The Role of Auditing in the Fight Against Corruption*, *British Accounting Review*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <[71](https://research-</p></div><div data-bbox=)

api.cbs.dk/ws/portalfiles/portal/57467528/kim_k_jepesen_the_role_of_auditing_acceptedversion.pdf> [Πρόσβαση 6 Ιουνίου 2022].

Marie Chêne, 2017. The role of external auditing in fraud and Corruption, *Transparency International*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://knowledgehub.transparency.org/assets/uploads/helpdesk/External-auditing-and-corruption-2017.pdf>> [Πρόσβαση 6 Ιουνίου 2022].

Michael Ramos, 2003. Auditors' Responsibility for Fraud Detection, *Journal of Accountancy*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.journalofaccountancy.com/issues/2003/jan/auditorsresponsibilityforfraud-detection.html>> [Πρόσβαση 8 Ιανουαρίου 2021].

OECD, 2021. Putting an end to offshore tax evasion. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.oecd.org/tax/transparency/>> [Πρόσβαση 4 Αυγούστου 2022].

OLAF, 2021. *European Anti-Fraud Office*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <https://anti-fraud.ec.europa.eu/index_el> [Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2022].

OECD. Fighting tax evasion. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.oecd.org/ctp/fightingtaxevasion.htm>> [Πρόσβαση 4 Αυγούστου 2022].

OLAF. *Policies to prevent and deter fraud*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <https://anti-fraud.ec.europa.eu/policy/policies-prevent-and-deter-fraud_el> [Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2022].

OLAF, 2015. *Customs fraud*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <https://anti-fraud.ec.europa.eu/policy/policies-prevent-and-deter-fraud/customs-fraud_en> [Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2022].

Ovidiu Constantin Bunget και Alin Constantin Dumitrescu, 2009. Detecting and reporting the frauds and errors by the Auditor, *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <https://www.researchgate.net/profile/Ovidiu_Bunget2/publication/46559448_DETECTING_AND_REPORTING_THE_FRAUDS_AND_ERRORS_BY_THE_AUDITOR/links/54f6d7aa0cf2ca5efeff7945/DETECTING-AND-REPORTING-THE-FRAUDS-AND-ERRORS-BY-THE-AUDITOR.pdf> [Πρόσβαση 26 Νοεμβρίου 2020].

Owolabi Sunday Ajao, Jayeoba Olajumoke Olamide και Ajibade AyodejiTemitope, 2016. Evolution and Development of Auditing, *Unique Journal of Business Management*

st=68042c943591013ac2b2430a89b270f6af2c76d8dfd086a07176afe7c76c2c61&pii=S2212567114008296&tid=spdf-7198dd7e-3f37-406e-be46-c4efea5861c&sid=ee0ebc528f01264b4e89d2691a178be80a43gxrbq&type=client&ua=4d52570c50015b045503&rr=742c2c8d6fb8fd5e> [Πρόσβαση 20 Ιανουαρίου 2022].

Pisey Daung, 2020. *The Audit Procedures For Expenses: Practical Guides To Audit Expenses*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.accountinghub-online.com/the-audit-procedures-for-expenses-practical-guides-to-audit-expenses/>> [Πρόσβαση 18 Ιανουαρίου 2022].

PwC, 2015. *What is an audit?*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.pwc.com/m1/en/services/assurance/what-is-an-audit.html>> [Πρόσβαση 18 Δεκεμβρίου 2020].

Rahul Jindal, 2020. *Audit of Expenses*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://taxguru.in/chartered-accountant/audit-expenses.html>> [Πρόσβαση 18 Ιανουαρίου 2022].

Scott Beaver, 2021. *What Are Business Expenses? Examples, Tips and FAQs*, *Oracle NetSuite*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.netsuite.com/portal/resource/articles/financial-management/business-expenses.shtml>> [Πρόσβαση 15 Ιανουαρίου 2022].

Sridhar Ramamoorti, 2003. *Internal auditing: History, evolution, and prospects*, *The Institute of Internal Auditors*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://ecommons.udayton.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1028&context=books>> [Πρόσβαση 26 Νοεμβρίου 2020].

Transparency International, 2021. *Corruption Perceptions Index*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <<https://www.transparency.org/en/cpi/2021>> [Πρόσβαση 29 Ιουλίου 2022].

Tutorials Point. *Auditing - Detection and Prevention of Errors*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <https://www.tutorialspoint.com/auditing/auditing_detection_and_prevention_of_errors.htm> [Πρόσβαση 5 Ιανουαρίου 2021].

Tutorials Point. *Auditing - Methods of Audit*. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο: <https://www.tutorialspoint.com/auditing/auditing_methods_of_audit.htm> [Πρόσβαση 5 Ιανουαρίου 2021].

United Nations, 2020. Private Sector. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο:
<<https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/private-sector.html>> [Πρόσβαση 3
Αυγούστου 2022].

United Nations, 2020. Prevention. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο:
<<https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/prevention.html>> [Πρόσβαση 3
Αυγούστου 2022].

United Nations, 2020. The private sector and the prevention of corruption. [Διαδίκτυο]
Διαθέσιμο στο: <<https://track.unodc.org/track/en/resources-by-thematic-area/private-sector.html>> [Πρόσβαση 3 Αυγούστου 2022].